

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2012. december XXIII. évf. 12. szám – 390 Ft

TÁVOL A HAZÁTÓL

*Boldog Karácsonyi
ünnepeket!*

9770855330612012

Fotó: Rácz Tünde

Kőbe vésve, bronzba öntve

GÖRGEI MEGMENTŐI

Komáromnál, 1849. július másodikán, a honvédsereg fővezére, Görgei Artúr (1818–1916) tábornok súlyos fejsérülést szenvedett: az általa vezetett lovasroham során egy felrobbanó gránát szilánkjára 12–15 centiméter hosszúan felszakította a fejbőrét, több ponton átszakította a koponyacsontját. A felnyílt koponyaüregben látható lett az agyburok, s a rátapadó éles csontszilánkok. Mindössze egy-két milliméteren múlt, hogy az agya nem sérült meg.

A sebesülést követő negyedik napon Görgei részt vett a komáromi haditáncos ülésén, s újabb öt nap elteltével három hadtesttel, mintegy 25 000 katonával elindult Komáromból Arad felé. A sebesülést követő 13. napon bevette Vácot, kiverve onnan az orosz előőrsöket. A sebesülést követő 15. napon visszaverte az orosz főerők támadását, majd azokat kikerülve Miskolcra vonult. A hadtörténeti kutatások szerint ezeket a hadmozdulatait évtizedekig tanították az orosz katonai akadémiákon. A sebesülést követő 26. napon továbbindult Miskolc térségéből dél felé, ismét megkerülve az orosz hadsereget. Aradra a sebesülést követő 39. napon, 1849. augusztus 9-én ért; akkor, amikor Temesvárnál az osztrák csapatok megsemmisítették azt a honvédsereget, amelyikkel Görgeinek egyesülnie kellett volna. Mindez gyakorlatilag a szabadságharc végét jelentette.

A kiváló katona akaraterejét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy súlyos sérülése ellenére képes volt hadvezérei feladatait ellátni, gyors felépülése pedig fizikumát dicséri. Ez ugyanakkor önmagában még kevés lett volna: az életben maradáshoz, a gyógyuláshoz kellett a jól felkészült orvosok is. A tábornok kezelésében – közvetlenül vagy közvetett módon – számos kiváló szakember, például a magyar medicina történetének két szimbolikus, nagy formátumú alakja, a honvédkórházat vezető Balassa János (1814–1868) és a Hadügyminisztérium egészségügyi osztályát irányító Lumniczer Sándor (1821–1892) is részt vett – tudtuk meg Varga Benedektől, a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum főigazgatójától, a témával foglalkozó Sebesült Görgei című kiállítás egyik kurátorától. Ma mindketten a budapesti Fiumei úti temetőben alusszák örök álmukat: Balassa a jobb oldali, fal melletti kriptasor egyik sírboltjában, míg Lumniczer a 31/2-es (1848/49-es) parcellában.

A sebesülés híre gyorsan eljutott a fővárosba, Balassa és Lumniczer is értesült a történekről. Kettejük közül Lumniczer utazott Komáromba (július 4-én), ahol megdöbbenve tapasztalta, hogy a tábornokot előtte kezelő orvosok teljesen összevarrták a sebet, ami már a második napra – nagy láz kíséretében – gennyesedni kezdett, ez pedig belső gyulladásra utalt. Varga Benedek elmondta: a koponyasebészetnek évszázadokig két gyakorlata létezett: a sérülés nyitottan vagy zártan történő kezelése, bár a korabeli sebészet inkább az előbbit javasolta. Ha a sebet nyitottan kezelik, a külső fertőzés veszélye megnő, a belső gyulladásé viszont csökken, míg a másik esetre épp ennek fordítottja igaz.

Görgei sérülésénél az igazi problémát a fertőzésveszély jelentette. Éppen ezért vágta fel Lumniczer a sebet, kitisztította, majd anélkül, hogy ismét összevarrta volna, bekötözte. Ezt követően visszatért Pestre, s felkereste Balassát: találniuk kellett ugyanis egy orvost, aki folytatja a kezelést, mivel ők nem tudtak volna folyamatosan Görgei mellett lenni. Választásuk Balassa asszisztensére, Markusovszky Lajosra (1815–1893) esett.

A döntés telitalálatnak bizonyult, hiszen Markusovszky antibiotikumos kezelést, fájdalomcsillapítást és modern antiszeptikus tudás nélkül is sikerrel kezelte betegét. Ebben Varga Benedek szerint közrejátszhatott az is, hogy 1847-ben éppen akkor töltött hosszabb időt Bécsben a barátjánál, Semmelweis Ignácnál, amikor a kitűnő szakember rájött: a szülésorvos keze önmagában is komoly veszélyforrás lehet, s bevezette korszakos újítását, az oldott klórmésszel történő, műtét és kezelés előtti, bemosakodást. Az orvostörténeti múzeum főigazgatója megjegyezte: Markusovszky bizonyosan nagy figyelmet fordított Görgei fejszélésének tisztaságára, s a kezelés során talán alkalmazta Semmelweis újítását, tehát a korszak általános tudásához képest modernebb eljárásokkal élt a fertőzés megakadályozására. Mindazonáltal ezt – írásos források hiányában – nem lehet bizonyítani.

Markusovszky július 5-én vette át Görgei kezelését. A Komáromból történt indulás előtt bevarrta a sebet, melyet Vácánál (az újabb gennyesedés miatt) ismét feltárt. Ez az utolsó beavatkozás, amiről hiteles információkkal rendelkezünk, pedig az orvos mindvégig a tábornok mellett volt: elkísérte őt Aradra, a szőlősi síkra, a nagyváradi orosz fogságba, majd száműzetésének helyszínére, Klagenfurtba is, ahonnan csak 1850-ben tért haza.

Feith László

22
A BEVETÉS SIKERE MÚLHAT
AZON, HOGY AZ ADOTT
HELYSZÍNT MENNYIRE
ISMERIK A KATONÁK. A
FELKÉSZÜLÉSNEK EZÉRT
NÉLKÜLÖZHETETLEN
SZEMLÉLTETŐ ESZKÖZE A
TEREPASZTAL – IMMÁR
ÉVSZÁZADOK ÓTA.

28 Az éles harcanyagok alkalmazása a vegyvédelmi katonák felkészítésének legfontosabb eleme.

42 Az izraeli Skylark mellett hamarosan hazai fejlesztésű pilóta nélküli repülőgépek jelenhetnek meg a hadrendben.

48 A Honvédelmi Minisztérium komoly előkészületek után váltó búcsút egy legendás katonától.

**A MAGYAR HONVÉD
MAGAZIN KÖVETKEZŐ
SZÁMA 2013.
JANUÁR 11-ÉN
JELENIK MEG.**

Görgei megmentői 3

HADERŐ
Erős hit, erős akarat 6

NAGYVILÁG
Radar 10
Missziós hírek 12

PRT-KRÓNIKA
Az élet sűrűjében 14
Építünk és védünk 18

SEREGSZEMLE
Játék katonák háborúja 22
Novemberben történt 24
Gázriadó! 28
Tábori posta 31
Lemosható halál 35

HADITECHNIKA
Több mint házőrző 38
Figyelő szemek 42

HÁTORSZÁG
Aki más-képp látja a világot 44
Tradíció 48
Állóháború 50
Hivatástudat 54
Arzenál 56
Az esélyegyenlőségért 59
Távol a hazától 60
Közérdekű 62

54 A Zrínyi Kiadó hiánypótló művet jelentetett meg a magyar tisztihelyettes- és altisztképzés történetéről.

**A Honvédelmi
Minisztérium magazinja
XXIII. évfolyam 2012.
12. szám**

Kiadja a Zrínyi Média
HM Kommunikációs Kft.

Felelős kiadó:
DR. BOZSONYI KÁROLY ügyvezető

Nyomtatás:
HM Térképészeti Közhasznú
Nonprofit Kft.

Felelős vezető:
NÉMETH LÁSZLÓ ügyvezető
Szerkesztőség: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,
HM: 27-913 fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:
TÖRÖS ISTVÁN
Főszerkesztő-helyettes:
SZABÓ BÉLA
Olvasószerkesztő:
M. TÓTH GYÖRGY

Lapszerkesztők:
TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ
Fotóriporterek:
DEVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,
KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ
TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ
Tervezőszerkesztő:
GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT
FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE
Borító: a HM HIM archívuma

ISSN: 0865-6932
Lapunk az Európai Katonai Saj-
tószerzővetség (European Military Press
Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta
Rt. Hírlapüzletága (1008 Bp. VIII.,
Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi
postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-
elfozites@posta.hu, faxon: 303-3440.
További információ:
06-80-444-444

ERŐS HIT, ERŐS AKARAT

Altiszti kar:
a Magyar
Honvédség
gerince

A MAGYAR HONVÉDSÉG VEZÉNYLŐZÁSZLÓSI BEOSZTÁSÁBA TÖRTÉNT BEIKTATÁSOKOR KRISTON ISTVÁN NÉGY PONTBAN FOGLALTA ÖSSZE CÉLKITŰZÉSEIT, MELYEK KÖZÖTT AZ ELSŐ HELYEN SZEREPELT AZ ALTISZTI KAR ELFOGADOTTSÁGÁNAK, ELISMERTSÉGÉNEK ERŐSÍTÉSE. MINDEZÉRT A FŐTÖRZSZÁSZLÓS HAZAI ÉS NEMZETKÖZI VISZONYLATBAN EGYARÁNT SOKAT TESZ.

A nemzetközi kapcsolatrendszer fejlesztésében sok lehetőség rejlik, fontos bemutatnunk külföldi partnereinknek a Magyar Honvédséget, azon belül is az altiszti kart, illetve az altiszti képzést. Itt kell megjegyeznem, hogy nemzetközi összehasonlításban nincs szegyenkeznivalója a magyar altiszti karnak, sem szakmai tudás, sem elköte-

lezettség tekintetében – jegyzi meg Kriston István.

A vezénylőzászlós számos külföldi rangidős altiszttel fogadott az elmúlt fél évben. Ezek a látogatások jobbára azonos forgatókönyv szerint zajlanak.

– Az első nap estjén a vendég tiszteletére egy vacsorát adunk, melyre meghívok egység- és magasabb szintű ve-

zenylőzászlósokat is, akik így megszerzhetik a nemzetközi kapcsolatokat során nélkülözhetetlen rutint és magabiztosságot. A következő napon felkeresük az MH Altiszti Akadémiát, ahol a külföldi partner nemcsak a szentendrei alakulattal, illetve annak feladatrendszérével, hanem különböző előadások keretében a Honvédelmi Minisztérium,

a Magyar Honvédség és az MH Összhaderőnemi Parancsnokság felépítésével is megismerkedhet. A harmadik nap csapatlátogatással telik, melynek során természetesen figyelembe vesszük, hogy a vendég melyik haderőneme tagja. Szólnok ebből a szempontból általában szerencsés választás, hiszen ott, egyetlen helyőrségben a légierő egy szegmense, a misszióorientált kiképzés, illetve a különleges műveleti képességek, tehát a Magyar Honvédség szélesebb spektruma is bemutatható. A zárónapon kulturális programot szervezünk vendégünknek: Diego Cagnazzo főtörzszászlóssal, az

olasz haderő rangidős altisztjével például az Országházat, a budavári Sziklakörházat, továbbá a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeumot kerestük fel, de általánosságban elmondható, hogy a többi vendégünknek is ehhez hasonló programot állítunk össze – hangsúlyozza a Magyar Honvédség vezénylőzászlósa.

JÓ AZ IRÁNY

A cél az, hogy nemzetközi szinten is elismert, kiváló magyar altiszti kar épüljön ki, melynek fontos eleme a NATO altiszti stratégiájában (NATO NCO Strategy and Re-

Richard T. Small főtörzszászlós (jobbra) udvariassági látogatáson dr. Orosz Zoltán altábornagynál.

Kriston István
főtörzszászlós

commended NCO Guidelines) megfogalmazott ajánlások átültetése a gyakorlatba.

– Ezt a dokumentumot Stéphane Abrial vezérmagy, a NATO Transzformációs Parancsnokságának parancsnoka (Allied Command Transformation – ACT) és James G. Stavridis admirális, a NATO szövetséges erők európai főparancsnoka (Supreme Allied Commander Europe – SACEUR) adta ki 2010-ben – mondja Kriston István.

Ez egyébként az észak-atlanti szövetség történetének első olyan hivatalos okmánya, amely az állománykategóriára vonatkozó standardokat és iránymutatásokat rögzíti. A NATO-tagállamokban tudniillik az azonos rendfokozatú altisztek képzettsége igen egyes képet mutat, nem beszélhetünk egységes, ugyanazon a szinten álló tudásról. A körülbelül hét éves munka eredményeként megszületett dokumentumban ezért a két parancsnok ajánlasként megfogalmazta, hogy az adott rendfokozathoz és beosztáshoz a szövetségben milyen tudásnak kell párosulnia.

– Az altiszti stratégiában leírtak bevezetését ugyanakkor sok minden befolyásol-

Az altiszti kar rendezvényein gyakori vendég a vezérkari főnök.

ja, például az altisztképzés színvonalára vagy éppen az, hogy kiépült-e a vezénylőzászlósi rendszer. Nálunk ez utóbbi a század vezénylőzászlósi szinttől egészen a Magyar Honvédség vezénylőzászlósi beosztásig történt, ami hatalmas fegyvertény. Így látta ezt a Szövetséges Haderők Európai Főparancsnokságának (Supreme Headquarters Allied Powers Europe – SHAPE) vezénylőzászlósa, Richard T. Small főtörzszászlós is, aki magyarországi látogatása során külön szöveget a vezénylőzászlósi rendszer fontosságáról, s mint mondta, örömmel töltötte el, hogy e téren, a Magyar Honvédségen belül, egy jól működő rendszert ismerhetett meg. Mi tartjuk magunkat a NATO ajánlásaihoz, apró igazításokkal átvesszük a dokumentumban megfogalmazottakat, amelyek egyébként megerősítették a vezérkari főnök által már korábban lefektetett irányelvek (a 95/2011. számú HVKF-intézkedés a három pilléren nyugvó altisztképzési rendszerről) helyességét, s azt, hogy jó irányba haladunk. A Magyar Honvédségnél a közkatonától a főtörzszászlóságig terjedő állománykategória esetében meghatároztuk azt, hogy egy-egy beosztás betöltéséhez milyen képzettségre van szükség – mutat rá Kriston István.

NÉGY FÁZISBAN

Persze a Magyar Honvédség vezénylőzászlósa nemcsak a nemzetközi területen, hanem a hazai ügyekben is igen aktív. Részvételével zajlik például az össz-

haderőnemi rangidős altiszti tanfolyam előkészítése. A négy és fél hónapos képzés előreláthatóan 2013 szeptemberében indul az MH Altiszti Akadémián, első körben alapvetően önálló zászlóaljnál, ezrednél, illetve dandárnál vezénylőzászlósi beosztást betöltő altisztek (a jelenlegi tervek szerint 20 fő) szá-

ALEGYSÉGZÁSLÓ A KINIZSINEK

Fennállásának első évfordulója alkalmából ünnepséget rendeztek az MH Altiszti Akadémián, melynek keretében Szentendre város a alegységzászlót adományozott a Kinizsi Pál Oktatási Osztály részére. Beszédében Benkő Tibor vezérezredes, vezérkari főnök rámutatott: a csapatzászló a dicsőség, a hősiesség jelképe, s arra kérte a katonákat, hogy legyenek büszkéik rá, merítsenek belőle erőt a feladatok teljesítéséhez. A tábornok részletesen szólt az altiszti kar megerősítéséről, amit már az állománykategória megváltozott elnevezése is szimbolizál. Hallhattuk: a honvédelmi vezetés célja az, hogy magas beosztásokat is elláthassanak az ahhoz szükséges adottságokkal rendelkező altisztek, és mindenki számára nyilvánvalóvá váljon, a Magyar Honvédség gerincét az altiszti állomány jelenti.

mára. Ha az erre vonatkozó elképzelést a vezérkari főnök elfogadja, akkor altisztek, egészen pontosan a US Army Sergeants Major Academy-t végzett, illetve BSc (Bachelor of Science) és MSc (Master of Science) fokozattal rendelkező vezénylőzászlósok fogják oktatni a hallgatókat.

– A szervezők a kurzust négy fázisra osztották, melyek mindegyike egy-egy vizsgával zárul. Kezdeként a NATO-val, az EU-val, illetve a nemzeti katonai biztonsági stratégiával kapcsolatos általános ismeretek kerülnek terítékre, majd vezetélméletet tanulnak a hallgatók. A harmadik fázis a kommunikációs tréning lesz: ennek keretében szakmai előadások, prezentációk összeállítását, a sajtóval való kapcsolattartást, illetve jelentések készítését gyakorolhatják az altisztek, akik a tanfolyam negyedik fázisában a különleges jogrend bevezetését követő időszakban érvényes szabályokkal, illetve az akkor alkalmazott műveleti vezetési-irányítási rendszer működésével ismerkednek. A tervek szerint a képzés része lesz a közigazgatási alapvizsga tananyaga is, elősegítendő a közszolgálati pályák közötti átjárhatóságot – sorolja a főtörzszászlós.

NOVEMBER: ALTISZTEK HÓNAPJA

Az összhaderőnemi rangidős altiszti tanfolyam indulására tehát még tíz hónapot várni kell, a Honvéd Altiszti Folyóirat januári átalakításával kapcsolatban viszont már számos tapasztalat áll rendelkezésre, s ezek a tapasztalatok egyértelműen pozitívak.

– A lap készítésébe az altisztek minél szélesebb körét szeretnénk volna bevonni, s ez, úgy érzem, sikerült is. Különösen az alakulatoknál szolgáló altisztek aktívak; e tekintetben az MH 5. Bocsikai István Lövészdandárt kell első helyen megemlítenem. A struktúra átalakítása – melynek során három fő rovatra osztottuk a folyóiratot – szintén remek döntésnek bizonyult, nagyon jók a visszajelzések. Az altisztek magukénak érzik a lapot, sok jó és értékes írást kap a szerkesztőbizottság, olyannyira, hogy gyakran szelektálnunk kell, hiszen a terjedelem adott – avat be a részletekbe a főtörzszászlós.

A vezénylőzászlósok egyik fő feladata, hogy tanácsaikkal segítsék a parancsnokok vezetői tevékenységét.

Mindent összevetve, a megújult folyóirat eddig szép sikereket könyvelhetett el, akárcsak a honvéd altiszti gálaest, melyet november 10-én első alkalommal rendeztek meg Budapesten, a Honvéd Kulturális Központban.

– Ez a rendezvény az altisztek és hoz-

zártatózók haza iránti elkötelezettségének elismerése, egyfajta köszönetnyilvánítás, s nem utolsósorban megemlékezés a hagyományainkról. November ugyanis több okból jelentős hónap az állománykategória számára: 1924. november 15-én indult meg Jutason az egységes intézeti képzés, 2011-ben pedig szintén ezen a napon alakult meg az MH Altiszti Akadémia. A rendezvény fővédnökeként Benkő Tibor vezérezredes, vezérkari főnök mondott beszédet, melyben megfogalmazta az altiszti állománnyal szemben támasztott elvárásait. Elmondta, hogy az embert nem a rendfokozat és nem is a beosztás határozza meg, hanem az, amit bajtársainak nyújtani tud: a kitartás, a bátorság, a példamutatás. S amikor a katonák házastársai, családtagjai által hozott áldozatról szólt, nagyon sok hozzátartozó elérékenyült. Mélyen megérintő beszéd volt, nekem nagyon sok erőt adott. De kollégáimnak is, mint ahogy az a velük folytatott beszélgetésekből számomra kiderült – ad összegzést Kriston István.

Az altisztképzés történetét bemutató könyv már a gálaesten sikert aratott.

Az első honvéd altiszti gálaestnek a budapesti Honvéd Kulturális Központ adott otthont.

NYOLC VERSENYZŐ DÁNIÁBAN

Szinte valamennyi (összesen nyolc) európai, katonai páncélozott szállítójárművet gyártó cég jelentkezett a dán védelmi minisztérium felhívására, miszerint a hadsereg a több modernizáción is ítéset, amerikai M113 G3 DK és M113 G3 Waran csapatszallító járműveit újakkal kívánja felváltani. Az ajánlatkérés 206 gumikerekes és 450 láncetalpas jármű szállítására szól. A tervek szerint a hat fő változatként megjelölt (csapatszallító, harctéri mentő, műszaki mentő, parancsnoki vezetési pont, felderítő és tüztámogató) járművek első válogatójára néhány hónapon belül sor kerül, míg a teszteléseket már 2013 márciusában megkezdik. A győztest 2013 végén választják ki. (Defense News)

IRÁNI TÁMADÁS

A felvételek szerint az Iráni Forradalmi Gárda Szu-25 típusú csatarepülőgépe támadta meg az amerikai légierő MQ-1 Predator felderítő repülőgépét november elsején, a Perzsa (Arab)-öböl felett. Iráni állítás szerint a távolról irányított amerikai felderítőgép iráni légtérben tartózkodott, míg az Egyesült Államok szerint a gép végig nemzetközi légtérben repült. A Szu-25-ös géppár egyik tagja több rárepüléssel, gépágyúval próbálta meg lelőni a manőverező felderítőgépet – sikertelenül. (Washington Post)

KÉT ÉVTIZED, 144 ÚJ HAJÓ

A Kanadai Királyi Haditengerészet 20 év alatt 28 nagyobb és 116 kisebb hadihajót kíván hadrendbe állítani. A flotta teljes megújulását jelentő program az előzetes számítások szerint legalább 35 milliárd kanadai dollárt emészt majd fel, az üzemeltetési költségek nélkül. A nagyobb hajóegységeket két üzem, az újskóciai Halifax-ben lévő Irving Shipbuilding (21 hadihajó) és a Brit-Kolumbiában működő Vancouver Shipyards/Seaspan Marine (7 kiegészítő hajó) építheti majd. A kisebb hajóegységek gyártásáért már komoly verseny várható, amelyre szinte biztosan jelentkeznek amerikai, ázsiai és európai hajógyártó cégek is. (Defense Tech)

ÚJ RAKÉTA TAJVANBÓL

Tajvan új, hajók elleni rakétarendszer tesztelését kezdte meg. A már alkalmazott Hsiung Feng III típusú, irányított rakétán alapuló, új változatú fegyver a hírek szerint 250 mérföld (450 kilométer) távolságból, háromszoros hangsebességre gyorsulva lesz képes célpontjait támadni. A rakéta, nem titkoltan, a kínai Liaoning repülőgép-hordozó hadrendbe állására időzített válaszlépés. Tajvani szakértők szerint az egyre erősödő kínai mélytengeri flotta ellensúlyozása miatt is szükség van új fegyverekre. (Taiwan News)

INDIA AMERIKAI LÖVEGEKET VÁSÁROL

India hivatalosan is megkérte az amerikai törvényhozás engedélyét 145, M777 típusú, 155 milliméteres vontatott löveg megvásárlásához. A fegyverrendszert a brit BAE Land Systems amerikai leányvállalata, a Global Combat Systems gyártja le. Az Afganisztánban 2006 februárja óta, széles körben használt löveg alkalmas az Excalibur GPS-vezérelt, pontos csapásmérésre képes lőszer célba juttatására is. A nemrég napvilágot látott információk szerint a 700 millió dollár értékűre becsült üzletet 2013 márciusában véglegesítik. (BAE Systems)

Komoly nemzetközi megrendelést könyvelhetett el a dél-koreai KAI: Peru légierője a már Törökországban és Indonéziában is használt kétüléses KT-1 turboprop kiképző repülőgépből rendelt tíz darabot. A dél-amerikai ország hadereje ugyanennyit vásárolt a típus könnyű támadó változatából, a KA-1-ből is, melynek első exportsikere volt ez a 200 millió dolláros beszerzés. Dél-Korea a Peruvál szomszédos Brazíliával küzdött az üzletért, hiszen a brazil Embraer Super Tucano a könnyű, turboprop katonai kiképzőgépek piacának egyik legnagyobb szereplője. Az első négy gép készen érkezik, a többi tizenhatot már Peruban szerelik össze. (Korean Aerospace Industries)

KAI: EXPORTSIKER PERUBAN

A VEZÉRKARI FŐNÖK AFGANISZTÁNBAN

Az afganisztáni hadszíntéren szolgálatot teljesítő magyar katonai erők műveleti és szolgálati körülményeiről, a végrehajtott és tervezett feladatokról tájékozódott dr. Benkő Tibor vezérezredes a közép-ázsiai országban tett ötnapos látogatásán. A vezérkari főnök – mások mellett – találkozott Adam Philippe dandártábornokkal, a Kabuli Nemzetközi Repülőtér parancsnokával, Nick Patrick Carter altábornaggal, az ISAF parancsnokhelyettesével és D. Javier Cabeza vezérőrnaggal, az ISAF Műveleti Parancsnokság parancsnokhelyettesével is. A vendéglátók valamennyien elismerően nyilatkoztak a magyar katonák helytállásáról. Adam Philippe dandártábornok kiemelte a magyar katonák kiváló felkészültségét, professzionális szolgálatellátását és a nemzetközi környezetben kialakított jó kapcsolataikat.

Honvéd Vezérkar

MAGYAR SEGÍTSÉGGEL

Az MH Tartományi Újjáépítési Csoport 13. váltásának parancsnoka, Sipos Antal ezredes rendőrségi és nemzeti biztonsági igazgatósági (National Directorate of Security – NDS) ellenőrző-átérésztő pontot adott át Khilagayban. A beruházás a tartományi rendőrfőnök kérelme alapján valósult meg, öt hónap alatt. Az épületkomplexum két irodáját az NDS kapta, a másik hat helyiségben a rendőrség részére alakítottak ki irodát és pihenőszobát. Az átadásra a tartomány rendőrfőnökének és az NDS-vezető helyettesének jelenlétében került sor.

MH PRT-13

LÁTOGATÁS A REPÜLŐTÉREN

A NATO Erőforrások Irodájának (NATO Office of Resources – NOR) tizenhat fős delegációja látogatott el a Kabuli Nemzetközi Repülőtérre (KAIA). A látogatás során a KAIA parancsnoka és helyettese, valamint a légi műveleti, az erők védelme és a bázistámogató csoport parancsnokai előadások és helyszíni bejárás keretében adtak tájékoztatást a folyamatban lévő beruházásokról, illetve a tervezett projektekről. A látogatás előkészítésében a magyarok is jelentős szerephez jutottak, hiszen a repülőtér üzemeltetésében, a bázis ellátásában és működtetésében, valamint annak őrzés-védelmében szerepet játszó három csoportból kettő, a bázistámogató, valamint az erők védelme csoport is magyar vezetésű.

ISAF KAIA

UGANDAI KÜLDETÉS

Véget ért a somáliai katonák Ugandában, magyar és német segítséggel zajló kiképzésének második, nyolchetes fázisa, melynek keretében a taktikai mozgásokat, a műveletek, illetve a harcérínkezés koordinálását és végrehajtását gyakorolták a résztvevők. Ebben az időszakban több éleslövészetet is tartottak: ezek során a katonák egyre komplexebb feladatokat hajtottak végre, ami közben saját magukra, célpontjaikra, valamint tűzcsoporthaik koordinálására is figyelniük kellett. Az ugandai kiképzés lezárultával a somáliai katonák hazatérnek, s az Al-Shabaab terror-szervezet elleni harcban vesznek részt.

Kép és szöveg: Csatlós Péter főhadnagy

BÜCSÜ SZARAJEVÓTÓL

Kovács Ferenc mérnök ezredes ünnepélyes keretek között adta át a szarajevói NATO-parancsnokság törzsfőnöki beosztását Kisbenedek Sándor ezredesnek. Kovács ezredes a NATO Non-Article 5 (Balkan Operations) medál mellett az elmúlt hat hónapban végzett munkáját dicsérető parancsnoki oklevelet vehetett át Walter T. Lord dandártábornoktól, a szarajevói NATO-parancsnokság parancsnokától. A dandártábornok ez alkalomból U.S. Joint Service Commendation Medallal tüntette ki a parancsnokságon szolgáló magyar katonákat: Kovács Ferenc mérnök ezredest, Gubisi Róbert őrnagyot, Orovecz István mérnök őrnagyot és Inoka Zoltán zászlóst.

NHQ Sa törzsfőnöki iroda

A KFOR JÖVŐJÉRŐL

A koszovói békefenntartó művelet jelenlegi helyzetéről és jövőjéről tartott pristinai sajtótájékoztatóján professzionálisnak nevezte a nyugat-balkáni országban szolgáló magyar békefenntartó katonák munkáját Volker Halbauer vezérőrnagy. A KFOR parancsnoka hozzátette: bízik benne, hogy Magyarország a jövőben is hozzájárul a NATO vezette művelethez. A KFOR mandátuma nem változott, továbbra is az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1244-es számú határozata alapján végzi feladatait, azaz hozzájárul a békés és biztonságos környezet fenntartásához, a mozgásszabadság biztosításához, valamint támogatja a politikai párbeszédet. A tábornok úgy fogalmazott: a misszió jövője elsősorban nem katonai, hanem politikai döntés függvénye.

*Nyulás Viktória, Szűcs László
Fotó: Rác Tünde*

AZ ÉLET SŰRŰJÉBEN

AZ AFGANISZTÁNI KONTINGENSEK MINDENNAPJAIBAN A SZERENCSENEK LEGALÁBB AKKORA SZEREPE VAN, MINT A PROFESSZIONÁLIS FELKÉSZÜLÉSNEK ÉS SZOLGÁLATELLÁTÁSNAK...

Elég csak egyszer pár perccel korábban vagy később érkezni egy helyszínre, tőlünk függetlenül is megtörténhet a baj – ad összességét afganisztáni tapasztalatairól Sándor Zsolt dandártábornok, az MH PRT 5. váltásának parancsnoka. Az MH 25. Klapka György Lovász dandár parancsnoka még ezredesként, a szolnoki könnyű vegyes zászlóalj parancsnokaként kapta a megbízást a PRT-5 vezetésére. Afganisztáni „belépője” még ma is emlékezetes az ISAF berkeiben: a kontingensparancsnoki beosztás átadási-átvételi ceremóniáján minden (nem magyar) részvevőnek leesett az álla. Sándor Zsolt ezredes ugyanis ikertestvérétől, Sándor Tamás alezredestől vette át a kontingens

zászlaját. Mindenki csak pislogott: most akkor mi van? Ki az, aki jön, és ki az, aki megy?

E derűs momentumtól eltekintve azonban a PRT 5. váltásának sem túl sok mosolygónivalója volt fél éves mandátuma alatt. A negyedik váltástól megkapott információkra alapozva, tovább pontosították a felderítési adatokat, és nem voltak igazán boldogok az eredménytől. Rögönt három olyan gócpontot is találtak, amelyek pusztá léte komoly biztonsági kockázatot jelentett a PRT, s nemkülönben az ISAF északi régiójában ténykedő minden más nemzet számára.

Az első, a Dadekoda nevű „hadúr” Andarab-völgyben települt, mintegy négy-

Sándor Zsolt ezredes, kontingensparancsnok

A sziklafal üregeiben évszázadokig álltak a tálibok által szétlötvetett Buddha-szobrok

száz főt számláló csapata volt, amely amellett, hogy tálib kapcsolatokkal is rendelkezett, igazából ember-, fegyver- és kábítószer-kereskedelemben „utazott”. A másik neurális terület Baghlán Jadid járás, az úgynevezett Kunduz-Baghlán korridor volt, ahol a jár-

A zászló a családban maradt; Sándor Tamás alezredes és Sándor Zsolt ezredes

si vezető, finoman fogalmazva is, kettős játékot fűzött. Miután nyakig benne volt mindenféle tiltott kereskedelemben és korrupcióban, nehéz lett volna megbízható szövetségesnek nevezni. Igaz, a járásban folytatott humanitárius projektek végrehajtásához igyekezett megteremteni a biztonsági feltételeket, de szorították a másik oldalról is, így a PRT-5 katonái soha nem lehetettek biztosak abban, hogy betartja (be tudja tartani) az ígéreteit.

– Ez a kérdés egyébként minden PRT-parancsnok örök

PRT-5

2008. SZEPTEMBER – 2009. MÁRCIUS

az adott kontingens parancsnokának vállalt nyomta.

Visszatérve a tartomány biztonsági kockázataihoz, a harmadik gócpont Talava Barak járás volt. Ez a térség új-zélandi „felségterület” volt. Jobban mondva: volt is, meg nem is. Korábban ugyanis – a Baghlán tartománybeli holland PRT kezdeményezésére – „határkiigazítást” hajtottak végre a két tartomány között, Baghlán rovására. A határvonat

Camp Pannónia „madárperspektívából”, a PRT-5 idejében

dilemmája volt – mondja Sándor tábornok. – Ugyanis még ISAF-szinten sem adtak állásfoglalást, utasítást vagy tanácsot azt illetően, hogy egy közismerten korrup, több esetben az ellenségnek is segítő tartományi, illetve járási vezetőt, afgán rendőri vagy katonai parancsnokot meddig kell támogatni, helyén hagyni, egyáltalán együttműködni vele. A rendezőelv ezekben az esetekben csak az lehetett, hogy amíg a kontingens és a feladat végrehajtásának biztonságát segítik, a kisebb „stíkljeik” felett szemet kell hunyni, ellenkező esetben viszont szigorúan le kell csapni rá és csapatára. Ez a felelősség azonban mindig

pár kilométernyi eltolásával viszont a területen működő kilenvenhat illegális szénbánya nagy része a „szomszédhoz” került. Ezáltal az „illegális” baghláni szénbányászok elvesztették a családjuk fenntartásához szükséges, egyetlen bevételi forrásukat; átjártak tehát a határon – s nem csak szent bányászni. Ez viszont nem egyszer konfliktust okozott a szövetségesek között is: az új-zélandiak (az okokat nem ismerve vagy figyelmen kívül hagyva?) többször jelezték a „magyar felségterületről” kapják a támadásokat.

De nem volt jobb a helyzet Pol-e Khomriban sem. Amíg a PRT 4. váltásának sikerült kialakítania egyféle „élni és élni hagyni” együttműködést a helyi rendőri erőkkel (ennek eredményeként szigorúan felügyelt, közös járőrözést a városban), az ötödik váltás már a tarto-

Afganisztánban nem elég az aláírás, ujjlenyomat is szükséges

mányi székhelyen is öngyilkos merényletekkel szembesült. Az egyik merénylet a rendőrség területén tartott rendezvényen (afgán rendőrök, civil lakosok, valamint két amerikai katona halálát is okozva) akkor robbantotta fel magát, amikor az ISAF parancsnokának újjáépítésért felelős helyettesét kísérő Sándor ezredes konvoja befordult a rendőrség udvarára. Ha akár csak harminc másodperccel előbb érkeznek... De nem ez volt az egyetlen veszélyhelyzet: számtalanszor lőttek rá a konvojukra, többször kapott rakétatámadást a magyar tábor, Camp Pannónia is; volt, amikor a támadók csak ötven métert védtek... Mindeközben az ellenállók a tartomány minden útját „teleszörták” improvizált robbanótestekkel, de hál’ istennek, ezekben a támadásokban senki sem sérült meg.

– Nos, többek között ennyit a szerencséről – utal vissza a parancsnok a korábbi szavaira.

Mindezen körülmények közepette egy sor új feladat is nehezítette a PRT 5. váltásának tevékenységét. Az ő mandátumuk alatt kezdte meg ténykedését az első magyar OMLT (Operational Mentoring and Liaison Team – műveleti tanácsadó és összekötő csoport), amely a négyhónapos kabuli felkészülését követően települt át a Pol-e Khomri melletti Khilagyayba. Az OMLT tevékenységének logisztikai támogatása a PRT-5 feladata volt, csakúgy, mint a tartományban folyó egyéb szövetségi műveleteké is. Így például a német különleges műveleti erők akcióihoz is nekik kellett logisztikai támogatást és

jutottak el a legtávolabbi járásokba, falvakba. S újra visszatérve a „szerencsetényezőre”, még ez sem jelenthetett százszázalékos biztonságot. Egyik alkalommal ugyanis, amikor egy szlovák–magyar, ruhaneműből álló segélyszállítmányt akartak eljuttatni a tartomány egyik járásába, biztonsági okok miatt csak az indulás előtti napon adták meg a járási vezetőknek, hogy mikor és hol kívánják azt átadni, az amúgy a helyi vezetők által kijelölt legrászorultabb családoknak. Afganisztánban azonban (még műholdas telefon nélkül is) a hírek gyorsan eljutnak mindenhová. Ez esetben sem volt másként: a csapatot már várták. Szerencsére, a többek között a magyarok által is felkészített afgán biztonsági erők ez egyszer a helyzet magaslatán álltak, és nem sokkal a segélyszállítmány megérkezése előtt, felfedeztek és elfogtak egy öngyilkos merénylőt. Ez „ISAF-csúcs” is volt, mert először sikerült kézre keríteni egy olyan öngyilkos merénylőt, akinek a testére

Közös akcióban az afgán hadsereggel

magyarok a másik oldalon álltak készenlétben, nehogy a „túloldalról” kiszorított erők el tudjanak menekülni, esetleg Baghlánban „újraszerveződni”. De nem volt könnyebb feladat az alaprendelhetőségükkel kapcsolatos ellátás sem. A drasztikusan leromlott biztonsági helyzet miatt, követve a PRT-4 gyakorlatát, ők is többnapos, minimum 60–70 fős erővel végrehajtott kitelepülések során

17 kilogramm robbanóanyagot tartalmazó mellényt rögzítettek...

Persze voltak békésebb körülmények között végrehajtott projektjeik is. A PRT 5. váltása, az eddigi vázolt körülmények közepette is, folyamatosan hajtotta végre humanitárius feladatait. E munkát nagymértékben segítette többek között Tölly István nagykövet, politikai tanácsadó, a PRT civil képviselője is, aki

Csak komoly tűzerejű járóőrökkel deríthették fel a tartományt

A biztonságos átkelés érdekében tűzserézszek vizsgálják át a terepet

többéves afganisztáni tapasztalatainak birtokában rengeteg hasznos tanácsadást és információval látta el a Sándor ezredes vezette kontingenst. Így a PRT által célzottan végzett, rövid és középtávú segélyakciók mellett, e kontingens is alkotott maradandót. A Pol-e Khomri-i leányiskola – kétezre amerikai dolláros költségvetésű – védőfalának felépítésével például nem csupán a tálib időkben a tanulástól eltiltott lányok biztonságát szavatolták. Ugyanis ez volt az első olyan projekt, amit a helyi erők, a PRT, valamint az USAID (az Amerikai Egyesült Államok kormányának segélyezésért felelős szervezete) közösen hajtott végre Baghlán tartományban.

Mindezen eredményeket azonban nem érthették volna el a kontingens katonáinak példamutató helyállása nélkül.

– Nagy szavak nélkül – teszi hozzá a parancsnok. Sándor Zsolt csak eseteket, helyszíneket villant fel, bár szíve szorult az egész kontingens névsorát felol-

vasná. Tűzserézszek három hónap alatt, egyebek mellett nyolcvantonnányi, gyakran raktárakba rejtett illegális robbanóanyagot derítettek fel, gyűjtöttek össze, illetve semmisítettek meg. Mindvégig mindenki számíthatott a Force Protection (erő védelme, FP-) század olalmára, csakúgy, mint a felderítő részleg, valamint a katonai biztonsági szakemberek aktuális információira. A logisztikai részleg pedig emellett, hogy az eddigiekben felsorolt összes feladat és művelet logisztikai biztosítását a legmagasabb szinten látta el, még „csodákra” is képes volt. Egy alkalommal ugyanis a Szalang-hágóra leesett ötven centiméteres hó miatt az éppen kint lévő járórmek hátra kellett hagynia a hőlánccal (gyárilag) nem rendelkező nehéz gépjárműveit. A logisztikus csapat Camp Pannóniában, a helyben beszerzett anyagokból két nap alatt hőlánccot varázsolt a járművekre. De a magyar jelenlét kapcsán említsünk meg egy tragikus vég-

kimenetelű buszbalesetet is. Egy túlszűfolt afgán buszt szinte kettészelt egy kamion (huszonhatan haltak meg a helyszínen), s ekkor a PRT-5 különböző „szakmájú”, roppant felkészült szakemberei készítették elő szállításra három súlyos sebesültet, s ugyancsak ők szervezték meg a Mazar-e Sharif-i ISAF-kórházba történő légi szállításukat is.

A parancsnok többek között az ilyen segítségnyújtási akciók miatt is sikeresnek tartja a PRT 5. váltásának tevékenységét. Sándor Zsolt megjegyzi, hogy újjáépítés nélkül valóban nem lehetséges az afganisztáni rendezés, de rengeteg energiát emész fel ennek elfogadtatása. Az egyszerű emberek akár a legkisebb segítségért is hálásak, de az élet minden területét átszövő korrupció, a sokszor „kétkulacos” helyi vezetők miatt a mindenkor PRT legtöbbször azért küzd, hogy az ellentétes érdekekkel szemben is végezhesse jószolgálati tevékenységét.

A tálib időszakban a lányoknak esélyük sem volt a tanulásra

ÉPÍTÜNK ÉS VÉDÜNK

AZ MH PRT 6. VÁLTÁSA AZ ELŐZŐ KÉT KONTINGENS „ZIVATAROS” IDŐSZAKÁT KÖVETŐEN, VISZONYLAGOSAN BIZTONSÁGOS KÖRÜLMÉNYEK KÖZEPETTE KEZDHETTE MEG MISSZIÓJÁT. A „VISZONYLAGOSAN” MEGHATÁROZÁST AZONBAN SZÓ SZERINT ÉS AZ AFGANISZTÁNI KÖRÜLMÉNYEKNEK MEGFELELŐEN KELL ÉRTELMEZNÜNK, MERT AZ CSUPÁN A TÁMADÁSOK INTENZITÁSÁRA ÉS GYAKORISÁGÁRA VONATKOZIK – ÁRNYALJA A HELYZETET SZILÁGYI CSABA EZREDES, A HATODIK VÁLTÁS PARANCSNOKHELYETTESE.

Az MH PRT 6. váltásának parancsnoka, Korom Ferenc dandártábornok (a misszióban még ezredes), a Honvéd Vezérkar hadművelési csoportfőnöke, beszélgetésünk idején ismét Afganisztánban tartózkodott, ezért akkori helyettese (ma az MH Civil-katonai Együttműködési és Lélektani Művelési Központ parancsnoka) osztotta meg velünk a kontingens hat hónapos tevékenységével kapcsolatos tapasztalatait.

Nemzetközi csapat: horvát és magyar katonák afgán tolmáccsal. (A kép jobb szélén Szilágyi Csaba ezredes.)

Varrótanfolyam és ajándék a kicsiknek

A helyettes, Szilágyi Csaba ezredes, afganisztáni „veteránnak” számít, ugyanis már a PRT 2. váltásában is részt vett. A hatodik váltás szolgálatellátásának körülményeit vázolja elsőként az időintervallumot említi meg. Köztudott, hogy a tartományban a „nyári váltásokban” folynak a legintenzívebb ellenálló-műveletek. (A PRT korábbi kontingenseiről szóló írásainkban már kitértünk arra, hogy télen, a zord időjárási körülmények miatt, az ellenállók is visszahúzódnak, ám a tavasz közeledtével újra kezdik intenzívebb műveleteiket.) Új, és cseppet sem biztonsággerősítő változás volt a kontingens életében, hogy ebben az időszakban, a szövetséges erők

dél-afganisztáni offenzívájának köszönhetően, az ellenálló erők átszivárogtak Afganisztán északi területeire. Ráadásul köztük megjelentek a csecsenek, illetve az arab országokból származó harcosok is, a maguk nem csekély harci tapasztalataival és módszereivel együtt. Ebben az időszakban települt át a közeli Kihilagyba az MH OMLT (Operational Mentoring and Liaison Team – művelési tanácsadó és összekötő csoport), amely az Amerikai Egyesült Államok ohioi nemzeti gárdájával közösen vesz részt az Afgán Nemzeti Hadsereg egy zászlóaljának felkészítésében és műveleteik támogatásában. A mindenkori PRT-k számára ez logisztikai

Ismerkedés Magyarországgal

PRT-6

2009. MÁRCIUS – SZEPTEMBER

és egyéb támogatási feladatokat jelent. Végül, de nem utolsósorban, a PRT-6 mandátuma alatt került sor az afganisztáni elnökválasztásra. Egy, a nyugati értelemben vett „szabad és demokratikus” választás lebonyolítása az évtizedek óta háborúkat folytató, törzsi alapon szervezett országban nagy kihívás volt az afgán állam, az ISAF és a kontingens számára is – derül ki Szilágyi ezredes szavaiból. A legfontosabb feladat természetesen a választás biztonsági feltételeinek szavatolása volt, és ez roppant nagy terhet rótt a hatodik váltás katonáira is. (A helyzetet jellemzi, hogy a kontingens erre az időszakra meg erősítették egy negyvenfős, az elnökválasztás biztonságát segítő szakasszal is.) A feladat nagyságát érzékeltetendő: a választások nyolcszázötven szavazási irodában zajlottak, ezek biztonságát az afgán biztonsági erőkkel közösen kellett szavatolniuk, s a szavazókörök többsége a világtól elzárt, nem egyszer a tálibok vagy más ellenállók által terrorizált, fenyegetett falvakban volt. Bár a tartományban ezért az ISAF vezetésétől kapott feladat alapján a PRT 6. váltásának meg kellett vizsgálnia biztonsági szempontból a szavazóhelyeket. Fel kellett mérniük a kijelölt helyszín biztonságosságát, illetve védhetőségét, az adatokat pedig GPS-koordinátákon rögzítették és a körülményeket fotókkal is dokumentálták. Mindezen feladatok természetesen rengeteg, a tartomány legelzártabb és legfenyegetettebb falvaiba is kiküldött járót igényeltek a kontingensből, a választások idején pedig a tartomány legtávolabbi déli és északi részébe több napra települt két megerősített szakasz. Ma már, mondhatni, történelem: a választás sikeres volt, ugyanakkor ezekben a napokban történt a legtöbb támadás a PRT-6 mandátuma alatt. Főleg a tartomány Jadid járására koncentrálva, több tucat alkalommal támadták meg a szavazóköröket, ezekben az incidensekben az Afgán Nemzeti Biztonsági Erők és az ellenállók oldalán is voltak veszteségek.

A választástól sem függetlenül, de a korábban már vázolt, csupán viszony-

PR(T)-tevékenység: újságírók kísérése

lagos biztonsági körülmények fenntartása, a délről beszivárgó ellenállók tevékenységének megakadályozása céljából a hatodik váltás mandátuma alatt zajlott az ISAF „Felkelő Nap – Naiad Tolo” művelete, amelyben a PRT-6-ra is jelentős feladatok hárultak. Ebben az időszakban állították fel a tartományi művelet koordinációs központját (Operational Coordination Centre-Province – OCCP) is: ennek rendeltetése a tartományban lévő afgán biztonsági erők műveleteinek összehangolása volt, s a központban a tartományi állami, rendőri, katonai, biztonsági és más vezetőkkel együttműködve, Korom Ferenc ezredes képviselte a PRT-t.

Az OCCP felállításának szükségességét mi sem bizonyítja jobban, minthogy az afgán biztonsági erők elleni, gyakori műveletek mellett a magyar kontingens is érte komoly támadás. Májusban például egy húszfős, négy páncélozott HMMWV-vel feladatot teljesítő járőrűnön ütöttek rajta az ellenállók, ám a magyar katonák azonnal viszonzták a tüzet, majd a harcjelzőknek megfelelően, biztonságosan kivonták erőiket a tűz alól, így az összecsapásban magyar részről senki sem sérült meg.

Többek között ezért is emelte ki Korom Ferenc ezredes, a váltás parancsnoka a misszió végén: „Büszke vagyok rá, hogy rendkívül felkészült és jól összehangolt csapat parancsnoka lehettem, amelynek tagjai bebizonyították, hogy igazi katonák, és a harcban is meg-

A Szalang-hágó „barátságosabb”, nyári arca

mányzati hivatalok támogatása volt. A fejlesztési keretből az MH PRT helyreállította a khinjani lányiskola egyik épületét, négy osztályteremmel bővítette a talai iskolát, Pol-e Khomri Gawhar Shad Beigum nevű leányiskolája a zavartalan oktatás érdekében 164 méter hosszú védőfalat kapott. Beik faluban tébécé-elkülönítő épült, Burka járás Tangi Murch településén orvosi rendelőt vehettek használatba, és elkezdődött a tartományi kormányzói hivatal teljes felújítása is. (A bizalom megteremtését és erősítését illetően

emléksük meg a legkisebbekre, a gyermekekre alapozott magyar-afgán „mesehíd-projektet”. Ennek során a Pol-e Khomriban tanuló általános iskolások egy magyar, míg Budapesten, a VI. kerületi Vörösmarty Mihály Általános Iskola tanulóit egy afgán népmeséről készítették rajzot.)

A biztonsági helyzet romlása ellenére a hatodik váltás kétszáz projektje hétszázötven feladatának húsz százaléka fejlesztési célú volt. Ez többi azért is nagyon fontos, mert a mindenkori PRT-k alapvetően kétféle módon segítenek az ázsiai országban. Egyrészt akut problémák enyhítéséknél, klasszikus segélylak-

PRT-járőr a hegyekben

ciók során egyebek mellett sátrakat, takarókat, élelmiszert juttatnak el a rászorultaknak. Másrészt pedig hosszú távon a maradandó, az életkörülményeket jelentősen javító projektek megvalósítása a PRT-k célja. Szilágyi ezredes fontosnak tartja azt is, hogy rendkívül sok igényt fogalmaztak meg, amelyek közül a PRT szakemberei szelektáltak. A beruházásokhoz kell járulniuk a kontingens

biztonságához; demonstrálniuk kell, hogy azt a magyar nép, a magyar állam biztosította. Rendkívül fontos szempont, hogy egy-egy projekt révén javuljanak az életkörülmények, ugyanis nem biztos, hogy egy eldugott hegyi faluban a mecsetépítés a legfontosabb, még ha a helyi előjárók azt úgy is gondolják.

A civil szféra támogatása mellett a PRT 6. váltása természetesen kiemelt

A „mesehíd” afgán alkotásai

TISZTELT OLVASÓNKI!

Amennyiben Ön is teljesített szolgálatot az MH Tartományi Újjáéptési Csoport valamelyik váltásában, és a magazinunkban PRT-krónika rovatcímével megjelenő sorozatunk bármelyik részére igényt tart, kérjük, szándékát jelezze az info@armedia.hu e-mail címen. (Név, rendfokozat, alakulat és lapszám megnevezése.)

A HM Zrínyi Média a kért lapszámokat az Ön nevére, jelenlegi alakulatához, a következő havi Magyar Honvéd kiszállításakor térítésmentesen eljuttatja.

figyelmet fordított a helyi biztonsági erőkre is. A kontingens a lehetőségeihez mérten járult hozzá a rendőrség munkakörülményeinek javításához, lakanyák biztonságosságának fokozásához. Ennek érdekében rengeteg bürot, számítógépet, szögcséprőt és HESCO-bástyát adományoztak, s mindemellett részt vettek örtornyok, védőfalak építésében és felújításában is.

Több ezer éves találmány

JÁTÉK KATONÁK HÁBORÚJA

PÁR KILÓ HOMOK, NÉHÁNY MÉTER MADZGAL, FENYŐÁGAK, TUJADARABKÁK, SZÍNES RAJSZEGEK ÉS MŰANYAG KUPAKOK – A TEREPASZTAL, A VALÓSÁG EME KICSINYÍTETT MÁSÁ A KORSZERŰ HADVISELÉSBEN SEM NÉLKÜLÖZHETŐ.

A terepasztal életet menthet, a feladat eredményes végrehajtásának egyik garanciája, vallják az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj katonái. Ezt saját tapasztalataikból tudják, nem véletlen tehát, hogy a honvédség berkeiben valószínűleg ők építették eddig a valóság legtöbb kicsinyített mását.

Gyorsan eljutni a kijelölt pontra, a lehető legrövidebb idő alatt végrehajtani a meghatározott akciót és visszatérni a bá-

zisra. Tömören így határozható meg a feladat, legalábbis a zászlóalj egyik különleges műveleti csoportjának alkalmi eligazítása szerint. Egy-egy bevetés veszteség nélküli, eredményes végrehajtásának viszont a legfontosabb feltétele, hogy úgy kell ismerni az adott helyszínt, mint a tenyerünket. A feladatra történő felkészülésnek ezért nélkülözhetetlen szemléltető eszköze a terepasztal. Megépítésében a csoport minden tagja részt vesz, ez a közös munka is kell

ahoz, hogy a katonák még az indulás előtt pontosan megismerjék a műveleti terület domborzatát, vízrajzát, növénytakaróját és az ott lévő tereptárgyak elhelyezkedését. Általában kétféle terepasztalt készítenek: az egyik a meghatározott helyre, a célobjektumig történő kijutás körülményeit modellezi, a másik, a részletesebb pedig a konkrét művelet végrehajtásának környezetét, a katonák elhelyezkedését és mozgásuk útvonalát mutatja be.

A Varsói Szerződés idején is terepasztalon kezdődtek a hadgyakorlatok.

Egy-egy terepasztalt térkép, műhold-felvételek és a felderítési adatok alapján, a végrehajtandó feladattól függően négy-öt óra alatt készítenek el a különleges műveleti csoport tagjai. Közös építése azért is nagyon fontos, mert ennek során a bevetés valamennyi résztvevője a lehető legaprólékosabban megismerheti az adott helyszín jellemzőit. A terepasztal tulajdonképpen egy háromdimenziós térkép, készítésénél nagyon fontos a méretarány tartása és a műveleti terület részleteinek legaprólékosabb

modellezése: milyen a terep, a vegetáció, hol vannak épületek, honnan hova vezetnek az utak. A terepasztal-készítők lehetőleg természetes anyagokat, például tujaleveleket, fenyőágakat alkalmaznak, a katonák elhelyezkedését pedig általában műanyag kupakkal szemléltetik, amelynek tetejére ráírják az adott személy csoportban elfoglalt beosztását, a végrehajtás modellezésekor pedig mindenki „saját magát” mozgatja. Vannak persze előre legyártott, NATO-szabvány ikonjai is, amelyeket

a szövetségesi közös felkészülések során alkalmaznak. A lényeg: a természetes akadályok, a fedezékek, a biztonságos mozgás, a menekülési útvonalak részletekbe menő megismerése.

A modern technikai eszközök, a számítógépes szimulátorok korában a műanyag kupakok, zsinórok, faágak, rajzszegek használata ósdi módszernek tűnhet, de a terepasztalnál hatékonyabb szemléltető eszközt még senki nem talált ki, állítják a különleges műveleti zászlóalj katonái. A legkorszerűbb amerikai repülőgép-hordozókon is nélkülözhetetlen, a hajókon a segítségével modellezik a két legveszélyesebb szintet, a fedélzetet és a lenti hangárokat, raktárakat. A repülőgépek kartonlapokból készülnek és a pillanatnyi helyzetüknek megfelelően, egészen a gözkatapultig mozgatják őket. A beléjük szúrt, különböző színű gombostűk jelölik pillanatnyi feladatukat, hadrafoghatóságukat. A zöld fejű tű például azt jelenti, hogy a gép felszállásra készül, a repülőmodellre tett anyacsavar pedig azt, hogy pillanatnyilag javítják. De szövetségesünk szárazföldi csapatainak „kellék-tárból” sem hiányozhat a terepasztal: a nagyobb műveletek megtervezéséhez használt hatalmas szemléltetőeszközt gyakran nagy hangárokból építik meg.

A National Geographic játékaiként nyertesei számára szervezett túléletpályán is segítette a felkészülést a terepasztal.

ROBBANTÁS!

A Magyar Honvédség más alakulatainak leendő robbantás-foglalkozásvezetői részére tartott kiképzést az MH 5. Bocskai István Lövészdandár a sándorfalvai gyakorlótéren. Az elméleti oktatás során a robbantástechnika sarkalatos pontjait vették át a katonák, majd következett a tanfolyam gyakorlati része, melynek keretében két robbantási módszer, a hajtító és a lazító robbantás begyakorlására került sor. Előbbit alkalmazzák például harckocsisárkok robbantása vagy lövészárkok gyors kialakítása során, míg a lazító robbantással – egybeként – a fagyott talajt készítik elő különböző árkok ásására.

Snoj Péter
Fotó: Rácz Tünde

JÖN A JÉGKORSZAK!

Az MH 86. Szolnok Helikopterbázison forgatták a többek között John Rhys-Davies és Kamarás Iván szereplésével készülő Jégkorszak 2 (Ice Age 2) című katasztrófafilm néhány jelenetét. Ott készültek azok a kockák

is, amelyeken – a digitális technikának köszönhetően – a Magyar Honvédség Mi-8-as helikopterét az Eiffel torony tetejénél köröztetve láthatjuk majd viszont a filmen. A meteorológus professzort alakító Kamarás Iván kiemelte: a produkció a Honvédelmi Minisztérium és a honvédség segítségével nem jöhetne létre, egyúttal egy játékos felajánlást is bejelentett. Miután megismerte egy sokgyermekes katonacsalád sorsát, lemondott javukra a szerepéért járó gázsiról.

Bleszkán Szilárd
Fotó: Dévényi Veronika

BIZTONSÁGI ZÓNA

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt.-ben tett látogatást dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter, akit útjára elkísért Fodor Lajos, a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára, valamint dr. Tokovics József memók dandártábornok, a HM Védelmi Hivatal főigazgatója is. A sajtótájékoztatón a tárcavezető elmondta: a Magyar Honvédség kulcsszerepet tölt be a létesít-

mény – Magyarország infrastruktúrájának egyik nagyon fontos eleme – biztonságának szavatolásában, így felkészült arra is, hogy megvédje a légtérből érkező támadások ellen. Kiemelte: a paksi atomerőmű a jövőben is számíthat a Magyar Honvédség oltalmára.

Honvedelem.hu
Fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

ÉGI FUVAROSOK

Elérte a teljes műveleti képességet a Pápára települt Nehéz Légiszállító Ezred (HAW) – ezt Keith P. Boone ezredes, az alakulat parancsnoka jelentette be az észtországi Tallinnban. A HAW így már képes teljesíteni a Stratégiai Légiszállítási Képesség (SAC) elnevezésű programban részt vevő tizenkét nemzet által igényelt éves repülési óraszámokat. Az ezred 2009. július 27-én kezdte meg tevékenységét, azóta az alakulat három, magyar felségjelzessel repülő Boeing C-17 Globemaster III-asa több mint nyolcezer órát töltött a levegőben, s juttatott el hat kontinensre, több tucat országba 53 ezer tonnát meghaladó rakományt és több mint 32 ezer személyt a SAC-program részes állományainak megbízásából.

Honvedelem.hu
Fotó: Galovtsik Gábor

GYŐZTEST HIRDETTÉK

Lezárult a Ludovika Campus sportkomplexumaira és környezetének kialakítására kiírt építészeti pályázat: előbbi Skardelli György, míg az utóbbit a Zoboki-Demeter Építész Iroda nyerte. Mindezt Fürjes Balázs kormánybiztos jelentette be, aki elmondta azt is: a nettó 24,5 milliárd forintba kerülő projekt várhatóan mintegy 20 milliárd forint uniós támogatást kaphat. A kormány a 2012. májusi ülésén döntött az Orczy-kerti Ludovika Campus felépítéséről, ahová majd a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi, illetve a Közigazgatástudományi Kara költözik (a Hadtudományi és Honvédtisztviselői Kar marad a jelenlegi helyén, a Hungária körüli Zrínyi-laktanyában). Az Orczy-kert kisebb korlátozásokkal, az építkezés egész ideje alatt nyitva lesz: 2015-re teljesen körülkerítik és éjszákára bezárják, nappal azonban bárki látogathatja, ugyanúgy, mint az új sportpályákat és uszodát.

Index.hu

MINISZTERI TALÁLKOZÓ

Pozsonyban folytatott megbeszélést Hende Csaba honvédelmi miniszter Martin Glváč szlovák védelmi miniszterrel. Találkozójukon szó esett a két ország haderejének missziós tevékenységéről, illetve a visegrádi négyek keretén belül 2016-tól felállítandó, 3000 fős közös katonai egységről, amely hat hónapos rotációban lát majd el készségi feladatokat az Európai Unió számára. Hende Csaba a megbeszélést követő sajtótájékoztatón elmondta: több konkrét eredmény született az eddig is kifogástalan kétoldalú kapcsolatok fejlesztése érdekében.

Honvedelem.hu
Fotó: mod.gov.sk

A HADTÖRTÉNELEM KINCSESHÁZA

A HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeumban (HM HIM) tett bemutatkozó látogatást Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára. A vendéget a parancsnok, dr. Kovács Vilmos ezredes fogadta, majd egy előadás keretében bemutatta az intézmény működését, rendeltetését, szervezeti felépítését. Vargha Tamás elmondta: a jövőben kiemelt figyelmet szentel a HM HIM-nek is, a sportügyek, a társadalmi kapcsolatok, a tábori lelkesítő szolgálat és az érdekképviselet kérdései mellett.

Antal Ferenc; fotó: Galovtsik Gábor

GRIPENNEKEL ISMERKEDTEK

A jövő évi nagyszabású, többnemzeti katasztrófavédelmi gyakorlat részleteiről is egyeztetett Magyarországon Ljubisa Dikovic altábornagy, a szerb haderő vezérkari főnöke és dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke. A Hende Csaba honvédelmi miniszterrel tett udvariassági látogatás után a szerb tábornok és kísérete felkereste az MH 5. Bocskai István Lövészdandárt, illetve az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázist. Utóbbi helyszínen Kilián Nándor dandártábornok, parancsnok fogadta a vendégeket, akik megtekintették a Gripen-szimulátort, a JAS-39-esek dinamikus bemutatóját, emellett a pilóták munkájába is bepillantást nyerhettek.

Honvedelem.hu
Fotó: Kaszab Tibor százados

ÁLLAMTITKÁRI ÉRTEKEZLET

A Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára, Fodor Lajos invitálására a kecskeméti MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázison vettek részt kihelyezett értekezleten a minisztériumok közigazgatási államtitkárai. Kilián Nándor dandártábornok, parancsnok mutatta be az alakulatot a vendégeknek, akik megtekintették a különböző repülőeszközök statikus és dinamikus bemutatóját. Nagy érdeklődés kísérte a hajózók és a repülő-műszaki állomány felkészülésének színhelyeit. A látogatók megismerhették a földi irányítás és a készségi szolgálatok tevékenységét, emellett bepillantást nyerhettek a szimulátoros kiképzés „kulisszatitkaiba” is.

Honvedelem.hu

A FORRADALOM KATONÁINAK EMLÉKHELYE

Használatbavételi szerződést írt alá a Juta-dombi emlékmű földterületéről Hende Csaba honvédelmi miniszter és Oláh Antal, a Knorr-Bremse Kft. ügyvezető igazgatója. A megállapodás az első lépés annak érdekében, hogy a honvédelmi tárca a következő huszonöt évre gondoskodási körébe vonja a Juta-dombi emlékművet, amely a kft. budapesti központjának területén áll. Az emlékmű részét képező légvédelmi ágyút, gránitobeliszket és kopjafát a jövőben annak tulajdonosaitól, az Emberi Erőforrások Minisztériumától és a Történelmi Igazságtétel Bizottságtól tervezi átvenni a HM.

Draveczki-Ury Ádám
Fotó: K-N. M.

FEGYVEREK KÖZÖTT A SZERETET

Inter arma caritas – fegyverek között a szeretet címmel honvédelemről, hazaszeretetről, katonai hagyományokról, hazánk katonáiról szóló műsort indított a Mária Rádió, amelyet Bíró László katolikus tábori püspök többek között e gondolatokkal ajánlja az érdeklődők figyelmébe: a katona, a rendőr, a tűzoltó – ezek a szolgálatok mintha egy különálló csoportot alkotnának ma, pedig ők hozzánk tartoznak. Úgy élük meg hivatásukat: a honfitársainkat szolgáljuk, védjük. Öszinte szeretettel tesszik ezt, ezért tanultak, ezért hoznak fizikai áldozatot sokszor. Azt szeretnénk, ha egy igazi találkozás születne meg a műsor által a katonaság világa és azok között az emberek között, akikért ők léteznek. A műsor szerdánként 18 óra 40 perctől, ismétlésben pedig szombaton délután 5 órától és kedden hajnalban 4 óra 10 perctől hallható.

Fodor Endre; fotó: archív

GÁZRIADÓ!

Mint azt Miklovich János mérnök alezredestől, az MH 93. Petőfi Sándor Vegyivédelmi Zászlóalj megbízott parancsnokától megtudtuk: az alakulat feladatrendszere egyaránt tartalmaz országvédelmi, szövetségi kötelekben végrehajtandó, valamint katasztrófa következményeinek felszámolásából fakadó feladatokat. A „civil” ipari mérgező és sugárzó anyagok elleni védekezéshez nélkülözhetetlen jártasság megszerzése érdekében az általános kiképzési feladatokon túl, szaktechnikai, szakharcászati és katasztrófavédelmi felkészítést is kapnak a katonák. A cél az, hogy a teljes körű kiképzésen részt vevők magabiztosan, készségszintű ismeretek birtokában tudják alkalmazni vegyivédelmi eszközeiket. El kell érniük – jegyezte meg az alezredest –, hogy katonáink maximálisan bízzanak az egyéni védelmi eszközeik-

ben, hiszen bekövetkező katasztrófa esetén, szennyezett területen, illetve békétől eltérő helyzetben, tömegpusztító fegyverek alkalmazásának körülményei között, így tudnak gyorsan és eredményesen tevékenykedni. Az éles, mérgező harcanyagokkal végrehajtott kiképzés is ezt a célt szolgálja, mivel ekkor lehet meggyőződni leginkább a védőeszközök egészségmegővő képességéről is.

LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

A felkészítés több mozzanatról áll. Az alapkiképzés után következik a szakalapozó képzés, azaz az egyéni felkészítés. Az ABV-felderítő katona az e fázisban szerzett tudás birtokában, nem bonyolult időjárási körülmények között képes alkalmazni a szennyezést kimutató műszereit és az egyéni védőeszközeit.

Miklovich János mérnök alezredest

KOMOLY TANULÁSI FOLYAMAT EREDMÉNYEKÉNT TALÁLKOZHAT A MAGYAR VEGYIVÉDELMI KATONA ÉS A KÉN MUSTÁR – SZLOVÁKIÁBAN.

Szemtől szemben az éles harcanyaggal

Az egyéni a kötelekkiképzés követi. A zászlóalj kötelekkiképzése eltér a lövészsúlyosságától, amelynek ABV-felderítő raja például három főből áll. A kötelekkiképzésen az eszközök alkal-

mazásához már magasabb szintű jártasságra van szükség, ráadásul a szakharcászati feladatok szabta követelményeknek rajkötelekben, majd szakaszkötelekben kell megfelelni. E részt vizsga zárja, majd az éles mérgező anyaggal végrehajtott kiképzés teszt fel az i-re a pontot.

A felkészítés „tananyagában” szerepelnek a nukleáris és vegyi balesetnél alkalmazandó kimutató, illetve védőeszközök alkalmazásának fortélyai is. Elsődleges feladatunk a tömegpusztító fegyverek elleni védekezés – hangsúlyozta Miklovich János. – Szlovákiában, élve a lehetőséggel, éles vegyi harcanyagokat alkalmazunk, mivel Magyarországon erre nincs módunk. A nukleáris balesetet követő teendőinket, valamint a sugár-, illetve radioaktív fegyverek elleni védekezést zárt vagy nyílt sugárforrásokkal, szabályozott

körülmények között ugyan gyakorolhatjuk itthon, de éles harcanyag alkalmazásához nincs a szlovákiaihoz hasonló gyakorló pályánk.

LEJÁTSZÁS MÉG ITTHON

A vegyivédelmi zászlóalj kijelölt állománya a külhoni gyakorlat előtt, öt napon keresztül hajt végre speciális felkészítést. Ennek keretében többek között egészségügyi vizsgálaton esnek át a katonák, majd ellenőrzik védőeszközeiket nem szennyezett környezetben, s megvizsgálják gázálarcuk mérőhelyességét is. Ujabb elméleti oktatás következik a mérgező harcanyagok élettani hatásairól, majd szimulációs anyagokkal, a lakonyában kiépített gyakorló pályán (ahogy fogalmazzuk: fadugósán) hajtának végbe „élesnek” megfelelő feladatokat, tudtuk meg az alezredestől. Eközben szokhatja meg a katona az instruktor közvetlen jelenlétét, azt, hogy a szava szent, mert az „éles pályán” csak a biztonsági rendszabályokat fokozottan betartva, és minden tudást beleadva lehet dolgozni.

mények között. A pályát teljes egészében bekamerázták, így a gyakorlat mindenkinél, minden mozzanatban nyomon követhető. Az instruktorok folyamatos jelenléte is növeli a biztonságosságot, de szükség esetén azonnal megkezdhető a mentés, és mindvégig a pályán tartózkodik az éles, mérgező harcanyag hatásaira felkészített orvos is.

Az élesben, ellenőrzött körülmények között végrehajtott kiképzés célja, hogy a vegyvédelmi katonák a valóságban is találkozzanak az „ellenséggel”, és ismerjék meg a szarin vagy épp a kénmustár közelségének különleges érzését.

EREDMÉNYBŐL ÖNBIZALOM

A találkozás persze nem múlik el (lelki) nyom nélkül. Az első szlovákiai képzés után látni az arcokon: „Na igen, ezt megcsináltam”. Igazából én akkor tapasztaltam a magabiztosság jeleit – tette hozzá az alezredek –, amikor 2010. október 4-én, a vörösiszap-katasztrófa helyszínére kellett kimenni katonáimnak. Nem kérdeztek, nem keslekedtek: bíztak a felszerelésükben, öltöztek és tették a dolgukat. Ezért fontos a kiképzés. A katona bízik az alkalmazott technikában, tudja a feladatát és képes azt végrehajtani. Erről szolt ez a felkészítés is.

A fokozatosság elve a szlovákiai Zemianske Kostoľany melletti gyakorlópályán is érvényes. Az első napon még nem használnak éles anyagot. Az alezredek elmesélte, hogy egy alkalommal egy több éve ABV-felderítőként szolgáló katona keze hogy kezdett el igrécsk remegni, amikor megtudta, az odacsepegtetett anyag a tömegpusztító fegyvernek minősített szarin.

TELJES BIZTONSÁGBAN

Hibázni persze mindig lehet, de éppen ezért tevékenykednek az átlagnál sokkal szigorúbban ellenőrzött körülmények között.

TÁBORI POSTA VÁLSÁGKEZELÉS

CRISIS MANAGEMENT EXERCISE 2012

EGY IDŐBEN, KÉT GYAKORLATON BIZONYÍTOTT A MAGYAR HONVÉDSÉG CSAPATA ÉS A VELÜK EGYÜTTMŰKÖDŐ SZERVEZETEK, HIVATALOK SZAKEMBERGÁRDÁJA – ÁLLAMTITKÁRI SZINTTŐL A MEGYEI KORMÁNYHIVATALOKIG.

Két évtizedes múltra tekint vissza a NATO válságkezelési gyakorlata, a Crisis Management Exercise (CMX); közülük az elsőt a kétpólusú világrend összeomlását követően, 1992-ben rendezték meg – tekintett vissza a CMX-ek történetére dr. Tokovitz József mérnök dandártábornok, a Honvédelmi Minisztérium Védelmi Hivatalának főigazgatója. Az észak-atlanti szövetség ekkor döntötte el, hogy nemcsak a nagy kiterjedésű, világháborús típusú fegyveres konfliktusra kell készülnie, hanem alacsonyabb intenzitású válságok kezelésében is jelentős szerepet kell vállalnia. Ehhez azonban gyakorlásra is szükség van; 1992 óta (2001 kivételével) évente, ed-

dig összesen 19 alkalommal rendeztek CMX-et. Magyarországon 1995-ben – a „Partnerség a békéért” program részeként – csatlakozott a gyakorlathoz. Hazánk 1999 óta, a NATO teljes jogú tagállamként fér hozzá valamennyi információhoz, így a nyílt mellett a minősített anyagokhoz is.

KÖZÖS MUNKA

A gyakorlatok során mindig olyan válsághelyzetet modelleznek, amely ha önmagában még nem is következett be, de elemeire, történéseire bármikor számítani lehet. A cél az,

hogy a forgatókönyvből olyan művet kerekedjen ki, amelyet a valóságban is végrehajt a NATO. Ennek megfelelően az idén egy, az Indiai-óceán egyik szigetének két országa között kialakult konfliktust modellezték. Az egyik fél, a „rossz fiúk” terrorselekményeket és cyberátadásokat követnek el a békés ország törekvéseit támogató államok ellen. Ezzel próbálnak nyomást gyakorolni a politikai döntéshozókra, hogy elfogadják, legitímálják az agressziót elkövető ország státusát. A békés országot viszont támogatja a szövetség – a hagyományos és az informatikai hadviselését illetően is.

Maga a gyakorlat valós csapatmozgással nem jár, hiszen a politikai döntéshozók gyakorolatlansága a cél. A NATO ezen az eseményen modellezi döntéshozatali mechanizmusát. A legmagasabb szintű szövetségi, állami és politikai szervek dolgoznak ilyenkor együtt. Magyarországon például államtitkárokból létrehozott gyakorlatvezetőség „alakítja” a magyar kormányt, de van arra is példa, hogy a valóságban is összehívunk olyan szakmai szervezeteket, amelyek érintettek a gyakorlat végrehajtásában.

TÁMADÁS MINDENHONNAN

Az ideji gyakorlat forgatókönyve szerint Magyarországot két típusú terrorfenyegetettség érte. Az egyik, az informatikai rendszerek elleni támadás során a légi irányítási rendszerben zavar

**Dr. Tokovitz József
mérnök dandártábornok**

keletkezett, amelynek következtében egy repülőgép katasztrófát szenvedett. Emellett a víztisztító infrastruktúrárt, az ivóvízellátás informatikai rendszerét, az infokommunikációs rendszereket és a bankrendszereket ért informatikai támadásokat is modellezték a gyakorlaton. Megvizsgálták, hogy ilyen esetekben mely szakmai szervek, illetve döntéshozók funkcionálnának, milyen döntéseket hoznának, azok miként jutnának el a szövetséghez. Elemezték azt is, hogy mindezekkel összefüggésben, a NATO mit tesz az egyes tagországok megsegítése érdekében.

A másik témakörbe a robbantásos merényletek tartoztak; nem új keletű fenyegetettségekről van szó, ezt Madrid és London példája is alátámasztja. A gyakorlat forgatókönyve szerint Magyarországon egy HÉV-szerelvényt ért támadás, míg Olaszországban piszkosbombát robbantottak egy kikötőben álló hajón. Ekkor sem a szakemberek, például a tűzszervek vagy a vegyi- és sugárfelderítők dolgoztak, „csak” a szövetségi, illetve a nemzeti szintű döntéshozatali mechanizmus „lépett működésbe”, amely ilyen esetekben felgyorsul. Míg normál helyzetben egy kormányzati döntés (a szakmai javaslat kiindulásától az egyeztetéseken, közigazgatási eljárás, a közigazgatási államtitkárok érkeztetésén, a kormányülésen át) körülbelül két hónapot vesz igénybe, addig éles helyzetben a javaslatlól a döntésig mindössze 3–4 óra telik el. Vagyis: ha egy esemény reggel következik be, akkor a kormánzatnak délre már döntenie kell.

MAXIMÁLIS AKTIVITÁS

A gyors reagáláshoz persze az is kell, hogy a gyakorlatot a résztvevők, azaz a minisztériumok, az országos hatáskörű szervek és a közreműködő szakszolgálatok is komolyan vegyék. E tekintetben kifejezetten jól teljesít Magyarország, tette hozzá Tokovitz József mérnök dandártábornok, sőt, a végrehajtásban mutatott aktivitásunkkal is az első vagyunk. Nagyon kevés NATO-tagország vonja be ténylegesen a kormányát a gyakorlat menetébe. Márpedig Magyarországon ez történt: dr.

Hende Csaba honvédelmi miniszter és Fodor Lajos, a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára a közigazgatási államtitkárok érkeztetésén, valamint a kormányülésen már a gyakorlatot megelőző héten tájékoztatást adott a CMX12-ről. A gyakorlat lezárulta utáni héten pedig az eseményekről és az elsődleges tapasztalatról kaptak információkat a kormány tagjai.

A tekintetben is élen vagyunk, hogy közigazgatási államtitkárokból és helyettes államtitkárokból alakult gyakorlatvezetőség modellezi a kormányzati mechanizmust. Így valóban az gyakorlat, aki „éles” esetben is döntéseket fog hozni. November 13-án ráadásul a kormány ügy határozott, hogy a szimulált események súlyosságára való tekintettel összehívja a Nemzetbiztonsági Kabinet munkacsoportját. Így dr. Hende Csaba és dr. Pintér Sándor belügyminiszter, valamint a Nemzetbiztonsági Kabinet munkacsoportjának tagjai – egyetlen, más jellegű szolgálati elfoglaltság miatt távol lévő vezetőtől eltekintve – délután három órakor tárgyalóasztalhoz ültek, jelezve, hogy a kormány komolyan vette a gyakorlatot.

Persze soha sem lehetünk maximálisan elégedettek, mondta Tokovitz tábornok. Az elsődleges tapasztalatok azt mutatják, hogy erősíteni kell a normál esetben megfelelően működő infokommunikációs rendszereket, hiszen rendkívüli helyzetben már akadtak komolyabb fennakadások, betelt elektronikus postafiókok, „elduguló” kommunikációs csatornák is. Szintén fontos szempontként merült fel, hogy át kell adni a tapasztalatokat a gyakorlaton első alkalommal részt vevőknek. S hogy az ilyesfajta gyakorlás tényleg aranyat ér, erre sajnos volt már példa, mégpedig 2010. október negyedikén. Ekkor a vörösiszap-katasztrófát követően, gyakorlatilag órákon belül megszülettek például azok a döntések, amelyek alapján rendkívül hamar, péntekről szombatra virradóra, reg-

gel hat órára már a helyszínre érkezett a Magyar Honvédség 127 járműve, felkészülve Devecser esetleges kitelepítésére.

CIVIL-KATONAI CSAPATMUNKA

Arról, hogy az ilyen helyzetek kezeléséhez komoly polgári és honvédelmi összefogás kell, már dr. Keszely László ezredes, a HM Védelmi Hivatal védelmi felkészítési igazgatója, egyben a gyakorlat védelmi igazgatási döntés-előkészítő csoportjának vezetője beszélt. A csoport a nemzeti feladatok el-

Dr. Keszely László ezredes

látásáért felelős, így itt vannak jelen a minisztériumok, az országos hatáskörű szervek, valamint a honvédelemmel együttműködő szervek képviselői. Ez illeszkedik is a védelmi hivatal „összekötő” kapcsolata, civil és a katonai szféra közötti híd” karakteréhez. A valóságban is ugyanez a munkacsoport működne tehát, mint a gyakorlaton, összekötve a katonai és a civil oldalt.

A CMX12 során, ha a NATO-tól bármilyen információkérés, üzenet érkezik, akkor a magyar félnek reagálnia kell. Ekkor a döntés-előkészítő csoport elemzi a beérkező kéréseket, s meghatározza a válságreakálási intézkedéseket. Ezután az adott terület(ek) szakembereivel kell felvenni a kapcsolatot. Ha például a légterirányítás az érintett, akkor a HungaroControl, ha kritikus infrastruktúráról van szó, akkor a Belügyminisztérium és a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, ha pedig egészségügyi kérdésről, akkor az Emberi Erőforrások Minisztériumának szakemberei egyeztetnek a teendőkről. A lényeg tehát az, hogy egy adott

nemzeti reagálás esetében álljanak rendelkezésünkre a megfelelő szakemberek, tette hozzá az ezredes. Az általunk közvetített szakmai álláspontot a védelempolitikán keresztül így tudjuk „bejuttatni” a NATO vérkeringésébe.

Ez jóval több, mint egy eljárás, egy protokoll követése. A döntés-előkészítők feladata, hogy javaslatokat tegyenek a gyakorlatvezetőség, illetve éles helyzetben a kormány vagy a nemzetbiztonsági kabinet számára. Fontos az is, hogy minden minisztériumból legalább 2–3 ember dolgozzon folyamatosan a munkacsoportban.

KÉT GYAKORLAT – EGY FELADAT

S hogy a gyakorlaton a számítógépek fegyverekké válhattak, arról már Frész Ferenc, a Nemzeti Biztonsági Felügyelet (NBF) Cyber Defense Management Authority vezetője számolt be. Az NBF „erős” hatóságként gondoskodik a nemzeti minősített adatok, valamint a szövetségi és uniós minősített adatok kezeléséről, a kezelő szervek felügyeletéről, illetve a kezelő rendszerek engedélyezéséről és ellenőrzéséről. Manapság már szinte minden konfliktusban szerepet kap az informatikai hadviselés. A CMX12 gyakorlatot is igen szoros szálak fűzték a NATO idei, Cyber Coalition 12 (CC12) gyakorlatához. Fémjelezve a magyar szakemberek tudását, a bekövetkezett hat szimulált cybereseményből kettőt az NBF szakemberei dolgoztak ki és „játsoztak le” a gyakorlat többi résztvevője számára. Sőt, a CMX12 forgatókönyve szerinti cybertámadás a CC12 ke-

Frész Ferenc

retein belül történt meg és ennek eredményeit „kapták vissza” a válságkezelési gyakorlat szakemberei.

Az idei CC12 célja az volt, hogy az információáramlást, valamint a szövetség abban betöltött szerepének érvényesítését gyakorolják. A résztvevők ezúttal is megerősítettek: a bármely tagország esetében bekövetkező NATO-érintettségű incidensről a lehető leghamarabb tudomást kell szereznie a szövetségnek és a többi tagállamnak egyaránt. Mégpedig annak érdekében, hogy mielőbb megfogalmazhassák a szükséges reagálás és segítségnyújtás tennendőt. Frész Ferenc megemlítette, hogy első alkalommal nyílt lehetőség a NATO-szerződés 5. cikkelyének érvényesítésére egy cybertámadást követően; a tagállamok közösen léptek fel annak elhárításáért és a rendszerek helyreállításáért. Ez a valóságban akkor fordulhat elő, ha például az alpinfraktúrát támadják meg informatikai eszközökkel.

hárításáért és a rendszerek helyreállításáért. Ez a valóságban akkor fordulhat elő, ha például az alpinfraktúrát támadják meg informatikai eszközökkel.

NEGYVEN ÉVEL EZELŐTT HASZONÁLLATOK ÉS FÁK MEGJELŐLÉSÉRE HASZNÁLTÁK, AZTÁN KEDVELT SPORTESZKÖZZÉ VÁLT, MAJD TÖBB ORSZÁG HADSEREGE IS FELFIGYELT AZ ALKALMAZÁSÁBAN REJLŐ LEHETŐSÉGEKRE. HAZÁNKBAN AZ 1990-ES ÉVEK KÖZEPE FELÉ JELENT MEG, MÍG A MAGYAR HONVÉDSÉG KATONÁI KIKÉPZÉSI CÉLRA AZ EZREDFORDULÓ KÖRNYÉKÉN ALKALMAZTAK ELŐSZÖR FESTÉKPUSKÁT.

Festékpuskával gyakorolják az épületharcot

LEMOSHATÓ HALÁL

Kíváncsiak lehetünk az épületharc imitálására, kezelése egyszerű, nem igényel szakértelmet. Egy lövés pedig még két forintba sem kerül – így azután nem csoda, hogy a paintball marker napjainkra a Magyar Honvédség talán egyik legkedveltebb kiképzési segédeszköze lett. Ezt a „fegyverek látó tárgyat” 2000-ben, az akkori MH 1. Könnyű Vegyes Ezred katonái használták először, mégpedig a helyiségharc gyakorlására.

– Korábban ezeket a kiképzéseket vaklőszerezrel hajtottuk végre, aminek két

Cseklán István alezredes

előnye volt: a katonák megszokhatták az épület falairól visszaverődő lövések hangját és „éles” helyzetben gyakorolhatták a fegyverkezelést, hiszen a vaklőszer is kifogy a tárból – mondta Cseklán István alezredes, aki 2000-ben a könnyű vegyes ezred kiképzési részlegét vezette, jelenleg pedig az MH 34. Bercsenyi László Különleges Műveleti Zászlóalj parancsnokhelyettese. – A kötelező biztonsági rendszabályok miatt azonban ezek a foglalkozások a valós helyzettel jelentősen eltérő körülmények közt zajlottak, a csoportok tagjai-

a találatokat nyomban láthatták a katonák, és így a csoportok tagjai által elküvetett legkisebb hibának, figyelmetlenségnek azonnal értékelhető következményei voltak. A katonák nem mozoghattak minden következmény nélkül a fedezékek, a különböző tereptárgyak közt, alaposan meg kellett gondolniuk minden lépésüket. A paintball puská tehát beváltotta a hozzá fűzött reményeket, napjainkban az épületharc-kiképzésnél a Magyar Honvédség minden alakulata ezt használja.

nak például hallásvédőt kellett használniuk. De ennél is sokkal nagyobb gondot jelentett az, hogy az előírt biztonsági távolságon belül célzott lövést az aljátársókra nem lehetett leadni, pedig az épületen belüli harcnál arra is fel kell készülni, hogy egy ellenséges katona, mondjuk a közvetlenül mellettünk lévő helyiség ajtaja mögül bukkan elő. Egy-egy akció eredményességét sem lehetett igazából mérni, hiszen a vaklőszer a céltáblákon, az „ellenség” nem hagy nyomot. Azt pedig, hogy a feladat végrehajtása során a saját csoportunkból ki sebesült volna meg, a kiértékelések alkalmával a döntőnkök is csak jó megközelítéssel tudták elbírálni. A katonákban így nem tudatosult kellően, hogy ők is célpontok lehetnek. Végrehajtották a harci feladatot, leküzdötték az ellenséget, közben nem kellett azzal számolniuk, hogy vissza is löhetnek rájuk, ők is kaphatnak találatot, kieshetnek a feladat végrehajtásából.

Más országok hadseregei, kiképzési célra, már az 1990-es években eredményesen alkalmazták a paintball fegyvereket. A Magyar Honvédségnek is volt belőle néhány az akkor Esztergomban lévő központi kiképzési anyagraktárban. Innen kért kipróbálásra pár darabot a könnyű vegyes ezred kiképzési részlege 2000-ben, amikor az újdörögdi bázison a helyiségharcot, az épületek közti mozgást és a behatolást gyakorolták.

– Remekül bevált – emlékszik vissza Cseklán alezredes. – A mérete nagyon megközelítette a valódi fegyverekét, kiválóan alkalmasnak találtuk az épületharc mozzanatainak gyakorlására, az akadályok közti mozgás, az ablakon, ajtón át történő behatolás imitálására. S ami a legfontosabb: akkor először vissza is lőtt az „ellenség”!

A kiképzés hatékonysága szempontjából tehát óriási pluszt jelentett, hogy

Az első paintballt James Hale tervezte és szabadalmaztatta, az 1970-es évek elején. Ő akkor még „nem látta meg” az eszközben rejlő „fegyvert”, olyannyira nem, hogy azt kezdetben fák és haszonállatok megjelölésére használták. Szórakoztató szabadidősporttá is csupán egy év elteltével vált. Az első küzdelmet e fegyverrel 1981-ben, tizenkét versenyző részvételével, New Hampshirében rendezték meg. Hazánkban az 1990-es évek közepe felé jelent meg a paintball, ekkor még csak kisebb barátai társaságok jártak össze egymásra „vadászni”; a „műveletekre” többnyire elhagyott laktanyák pincéiben, épületeiben került sor. Nem sokkal később azonban már 20–25 fős csapatok versenyeztek egymással a magyar bajnokságban. A Magyar Paintball Liga 2008 végén alakult meg. Az Amerikai Egyesült Államokban több mint tízmillióan paintballoznak. A statisztikák alapján e sport biztonságos: játék közben kevesebben sérülnek meg, mint például teniszézők.

– Azt tapasztaltuk, hogy a vaklőszer használatokor egy idő után a katonák egyhangúnak, monotonnak találták a feladat végrehajtását, figyelmetlenebbé váltak, mert hibás döntéseik nem okoztak „azonnali sebesülést, veszteséget”. A paintball puskák alkalmazása viszont állandó éberséget követel, kiváló eszköz az épületen belüli mozgás, a csoporton belüli együttműködés, a tüzelés és a fedezékek közti mozgás összehangolt gyakorlására. Mindezt biztonságos körülmények közt, az épületek megrongálása nélkül lehet végrehajtani – sorolja a festékpuska alkalmazásának előnyeit Cseklán alezredes. – A támadóknak a behatolás a feladatuk, a védőknek pedig pont ezt kell megakadályozniuk. Eközben pedig azonnal értékelni lehet, hogy melyik csoport hajtja végre eredményesebben a feladatát. Bent az épületben vannak olyan célok, amelyeket meg kell semmisíteni, és olyanok is, amelyekre tilos lőni, mert véletlen személyt imitálnak. A helyiségbe behatoló katonának az első pillanatban döntenie kell, mire tüzel és mire nem, illetve azt is nyomban el kell határoznia, hogy milyen fedezéket választ magának. Mint azt említettem már, a találatok azonnal látszanak, s a döntés helyessége objektíven értékelhető. Ráadásul ezek a puskák színesítik a kiképzést – a szó legszorosabb értelmében is. Egy kicsit játékosabbá, élvezetesebbé teszik a feladatot végrehajtását, hiszen a csoportok

tagjai közül bárkit érhet találat. A „veszély” pedig komolyan motiválja a katonákat, azon versengenek, hogy ki „marad életben” utoljára, kik tudnak győztesként végrehajtani egy-egy feladatot.

A paintball marker kiképzési segédeszköznek minősül, ennek megfelelően az alkalmazási és tárolási szabályai is lényegesen enyhébbek a lőfegyverekéhez képest. Kezelése egyszerű, nem igényel különösebb kiképzést, a hozzá való lőszer pedig nagyon olcsó. A kötelező védőfelszerelés használata sem jelent eltérést a valós helyzettől, hiszen a falról és a különböző tereptárgyakról le pattanó szilánkok ellen védő szemüveget éles helyzetben is viselnek a katonák.

– Az általunk használt Tippmann 98 Custom festékpuskák 0,68-as kaliberűek, a súlyuk palack nélkül 1,3 kiló, a tárba 150 lőszer fér. Alumíniumból készültek, mechanikus elszűtő-szerkezetük van, a lövedéket sűrített széndioxid repíti, csak egyes lövés adható le velük. Ötven méterre belüli célok „leküzdésére” alkalmasak, de az igazán hatékony lőtávolságuk úgy huszonöt méter körül van – ad alkalmi statisztikát a marker paramétereiről Cseklán alezredes. – A hozzá való „lőszer” zselatinszerű golyó, amelynek belsejében egészségügyre ártalmatlan, a ruháról, a védőfelszerelésről vízzel könnyen eltávolítható ételfesték van. Az sem okoz különösebb sérülést, ha a lövedék véletlenül fedetlen testrészt talál el: az ütések legfeljebb egy 20 forintos nagyságú kék foltot okoznak.

A Gamma Műszaki Zrt.-nél még 2010-ben útjára indítottunk egy fejlesztést, melynek célja az volt, hogy a későbbi gyártás reményében megtervezzünk egy atom-, biológiai és vegyi szennyezések mobil felderítésére, elemzésére és behatárolására alkalmas, komplex rendszerként működő járművet – mondta Zsitnyányi Attila, a Gamma, egyszersmind a Respirátor Vegyivédelmi és Tűzvédelmi Zrt. vezérigazgatója. A katonai és a katasztrófavédelmi alkalmazási igényeknek egyaránt megfelelő, RDO-3221 Komondor nevet kapott új rendszert magyar tervezésű és gyártású bázisjárműre építették meg. A fejlesztés során a Gamma szakemberei együttműködtek az MH 93. Petőfi Sándor Vegyivédelmi Zászlóalj kezelői szakállományával is. A teljes sikerhez azonban el kellett nyerniük a

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) „Terepjáró, moduláris ballisztikai védelemmel ellátott ABV-felderítő jármű fejlesztése” című pályázatát. 2010 novemberében az NFÜ, pontosabban a nevében eljáró MAG – Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt. és a Gamma képviselői alá is írták a pályázati támogatásról szóló szerződést.

ALAPOKTÓL FELÉPÍTVE

A „Komondor-fejlesztés” előzményei is figyelemre érdemesek. Még 2001-ben, a HM ArmCom Zrt. fővállalkozásában kezdődött meg a VS-BRDM járművek korszerűsítése; e projekthez a Gamma nemzetközi viszonylatban is korszerűnek számító, integrált ABV-felderítő rendszert fejlesztett. A következő fázisban, 2007-ben – immár a HM Currus Zrt. al-

**Felderít,
elemez,
behatárol**

ÚJ, KÜLÖNLEGES FELADATOKRA IS FELKÉSZÍTHETŐ, SAJÁT FEJLESZTÉSŰ, KÖNNYŰ-PÁNCÉLVÉDETTESGŰ HARCJÁRMŰVEL JELENTKEZETT A MAGYAR VÉDELMI IPAR KÉT REPREZENTÁNSA.

TÖBB MINT HÁZÓRZÓ

vállalkozójaként – ezt a rendszert a BTR-80 bázisán (a BTR-80VSF változaton) fejlesztették tovább.

– Eredményink láttán a külföldi cégek kezdtek érdeklődni arról, hogy tudnánk-e szállítani részükre komplex ABV-felderítő járművet, ám azzal kellett szembeülnünk, hogy ha nincs hazai gyártású bázisjármű, akkor nem tudunk versenyképes ajánlatot tenni – jegyezte meg Zsitnyányi Attila. – Mindenesetre, már az alapjármű tervezésekor figyelembe vettük az ABV-felderítés speciális igényeit. A korábbi fejlesztések során ugyanis kiderült, hogy az addig alkalmazott VS-BRDM, valamint a BTR-80VSF bázisjárműve nem tette lehetővé néhány, ma már alapkövetelménynek számító ABV-felderítő képesség befogadását.

Az ABV-felderítő jármű elsődleges feladata a veszélyforrások gyors, pon-

tos detektálása, szélsőséges klimatikus viszonyok és mechanikai behatások mellett is. A fejlesztésnek köszönhetően a felderítést akár mélyebb szakirányú előképzettséggel nem rendelkező személyzet is képes végrehajtani.

A korábbi szaktechnikai eszközöktől eltérően, a most kifejlesztett ABV-felderítő járműben az azonosítás és a szennyezettség mértékének meghatározása is lehetséges, sőt, a levegőben lévő vegyi szennyeződések akár több kilométeres távolságból is kimutathatók. A nukleáris, a biológiai és a vegyi detektorok mellett meteorológiai érzékelőket is beépítettek a járműbe, így lehetséges a szennyeződés levegőben való terjedésének meghatározása is. A meteorológiai mérőállomás a jármű belsejéből irányítva, a mérési magasságba kitolható, majd visszahúzható.

A fejlesztéseknek köszönhetően a felderítés megkezdéséhez szükséges előkészítési idő minimálisan csökkent, egyes tevékenységek külön telepítés nélkül, menet közben is elvégezhetőek. A személyzetnek a felderítéshez, a mintavételhez, a szennyezett terület határainak megjelöléséhez sem kell elhagynia a járművet; harcéri körülmények között is biztonságban vannak a katonák, mivel a jármű megfelelő védelemmel rendelkezik a hagyományos lőfegyverekkel, aknákkal, illetve a különböző (mérgező, biológiai) harcanyagokkal szemben is. A jármű belsejében az egyéni védőfel-

A vizuális felderítést, például a szennyeződésre utaló jelek megfigyelését, a járműre szerelt kamerarendszer is lehetővé teszi. S noha a felderítési feladatok alapvetően a jármű elhagyása nélkül végrehajthatók, a gyalogos ABV-felderítéshez szükséges kézi detektorokkal, mintavéveőkkel, egyéni védőeszközökkel és mentesítő készlettel is ellátták a járművet.

A „Gamma-jármű” információinak mennyisége és pontossága imponáló szakmai támogatást ad a vezetői-parancsnoki döntésekhez, s mindemellett igazi védelmi ipari hungarikumként, az óhatatlanul beépítendő külföldi részegységek és eszközök mellett, javarészt itthon is hozzáférhető vagy kifejleszhető elemekből tervezték-építették meg.

PIAC ITTHON ÉS KÜLFÖLDÖN

Zsitnyányi Attila szerint külön-külön érdemes kezelni a bázisjármű és az

ABVF-változat külföldi értékesítési lehetőségeit. Az ABVF-változatot ugyanis leginkább ott lehet értékesíteni, ahol a járművet is rendszeresítik. Az eredeti tervük az volt, hogy „bázisjármű-vonalon” indulnak el.

– Összetettsége miatt az ABV-felderítő járművet, mint egy lehetséges változatot kínáljuk – teszi hozzá a vezérigazgató. – Vannak országok, ahol a komplett változattal pályáznak, de némely cég csak az ABV-megoldás honosítása miatt érdekli.

Adalékul szolgál az iméntiekhez egy kis piaci körkép. Bár számos európai or-

szág, épp nemzeti védelmi iparának életében tartása érdekében maga gyártatja a korszerű hadviselési formákhoz igazodó, könnyűpáncélvédetségű járművet, járműcsaládját, a piac e sajátos szegmensében még rejlenek magyar lehetőségek. Emellett, úgy tűnik, a nemzeti bázisjármű hiánya máshol is probléma. Iparági tapasztalatok ugyan azt mutatják, hogy az önálló piaci megjelenés ott adhat nagyobb lehetőségeket, ahol már vannak referenciáink. Ugyancsak előnyökkel kecsegtethetnek a védelemben jelentős forrásokat áldozó, feltörekvő országok piacai (nem NATO-tagállam-

ok, India, Öbölmenti és délkelet-ázsiai, latin-amerikai, afrikai országok stb.). Általánosságban az is elmondható, hogy azon országok jelenthetnek elsődleges piacot, amelyek nem rendelkeznek jelentős iparral, és mivel érdekükben áll a fegyveres erők és testületeik ellátási biztonsága, az egyedi igényeikre reagálni képes, rugalmas gyártókat preferálják.

ÚJ FEJEZET NYÍLHAT

Az RDO-3221 Komondor, és a hozzá hasonló termékek megjelenése a magyar védelmi ipar történetében új fejezetet nyíthat. Ugyanis közel nyolc év után ismét hazai harcjármű tervezésének és lehetséges szériagyártásának vagyunk tanúi. E folyamat részeként pedig más hazai eszközgyártók termékeinek integrálására, reklámozására, a hazai referencia birtokában, külföldi piacokon értékesíthető magyar termékcsoporthoz létrehozására nyílik lehetőség.

– Célunk volt az is – mondta végül a vezérigazgató –, hogy példát mutassunk a hazai védelmi ipar szereplőinek. Itthon is lehet eredményeket elérni, igaz, hosszú távú gondolkodással, áldozatvállalással és rengeteg munkával. Iparágunkban együttműködésre és bizalomra van szükség. Be kell látnunk ugyanis, hogy nem egymással, hanem külső versenytársakkal versenyünk. A Komondor megvalósulása is jó példa erre.

szereplés viselése nem szükséges, köszönhetően a beépített kollektív védelmi rendszernek.

PÁNCÉL ÉS SZÁMÍTÓGÉP

A külső és belső detektorok által mért adatokat központi egység gyűjti és továbbítja a megjelenítő egység képernyőjére. A megjelenítő egység képernyője és az egyedi szoftver segítségével az adatok megtekinthetők és kiértékelhetők, az összegyűjtött adatokból gyors és pontos jelentés készíthető, amely a járműbe integrált adatkommunikációs rendszer segítségével továbbítható.

FIGYELŐ SZEMEK

IKRAN ÉS BORA: A SZÉLES NYILVÁNOSSÁG ELŐTT IS BEMUTAKOZOTT A KÉT MAGYAR FEJLESZTÉSŰ, TÁVOLRÓL IRÁNYÍTOTT FELDERÍTŐ REPÜLŐGÉP.

A Honvédelmi Minisztérium Elektronikai, Logisztikai és Vagyongazdálkodási Zrt. (HM EI Zrt.), illetve a HM Currus Zrt. 2007-ben kezdte el a pilóta nélküli repülőgépek közös fejlesztését. E munka eredményeként 2012-re komplex rendszer jött létre – ezt a Magyar Honvédség Bakonyi Harci Kiképző Központ veszprémi-újmajori gyakorlóterén tartott helyszíni tájékoztatójában mondta Móró Lajos, a HM EI Zrt. vezérigazgatója. A teljes egészében magyar fejlesztésű, távolról irányított (ismertebb nevén: pilóta nélküli) felderítő repülőgépek mellett az azokat irányító mobil vezetékes pontot is bemutatták Veszprém-Újmajorban.

FEJLESZTÉS ALATT

A két repülőgép közül csak a méretében és teljesítményében is nagyobb Ikran szállt fel. Az erős szélben és a változó intenzitású, de folyamatos esőben a gép valóban rövid felszállást követően a levegőbe emelkedett, majd több kört megtéve bizonyít

totta be a látogatók, köztük dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter és dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke számára: valódi repülőgépről szóltak a bemutató előadások.

A gép fejlesztése korántsem ért véget. Ha már a zord, csapadékos időjárást említettük: mivel prototípusokról van szó, itt még nem volt követelmény a teljesen vízszigetelt kialakítás. A géptörzsbe be-

jutó csapadék elsősorban az irányítást végző elektronikát és a szenzorokat, azok vezérlését fenyegeti. Ennek ellenére egy korábbi kísérleti repülésen nem lépett fel probléma, noha a Bora szinte mindvégig felhőben tette meg az utat.

A bemutatón megtudtuk: természetesen megoldható a gép szigetelése, illetve átalakítása is. Az elektromotor hűtése miatt szükség van a levegőre, egy Bora felső

Móró Lajos a felderítőgépek képességeit ismerteti

A mobil irányítópontot Hende Csaba is megtekintette

A kisebb méretű Bora a Skylarkot üzemeltetők kiképzését is segítheti

részből, a légesavar meghajtását végző elektromotor mellől át kell helyezni az elektronikai elemeket a gép alsó, vízhatlanná tehető törzsébe. Ennél egyszerűbb a kamerarendszerek kérdése, hiszen mindkét típusnál az iparágban elterjedt, szabványosított, könnyen szigetelhető, bajonettzáras megoldás alkalmazható.

LÁTNÍ MINDENKINEK

Hende Csaba a program során úgy fogalmazott: a Magyar Honvédség 21. századi felderítési képességekre tesz szert ezekkel a repülőgépekkel. Hozátette: megszűnőben lévő katonáink biztonsága szempontjából rendkívüli jelentőségű, hogy mozgásukat robotrepülőgép segíti, felderíti a haladási útvonalukat, a rájuk leselkedő támadókat, vagy akár az út mentén elhelyezett robbanószközöket is.

Az UAV-okat, mint kiderült, korántsem csak a katonák alkalmazhatják. A polgári területen is segítséget jelenthetnek ugyanis a távolról irányított, kamerával felszerelt gépek, például eltűnt személyek felkutatásában, különböző vezetékek, hálózatok, települések feltérképezésében. Sőt, mivel a repülőszközök „segítségével”, megfelelő szoftverek alkalmazásával kiválóan felhasználható fényképfelvétel készíthető, hovatovább kiszoríthatják a piacról az ortofotókat drága üzemórák igénybevételével előállító, ember vezette hagyományos repülőgépeket.

A nagyobbik „vas”, azaz inkább kompozit Ikran képes az előre programozott felderítő repülési célfeladatot végrehajtani. A gép alsó részére, mozgatható felgömbben elhelyezett felderítőkamera a három szabadságfokú vezérlésének kö-

szönhetően, mindig képes a kívánt területre fókuszálni. A jelenleg alkalmazott HD-felbontású kamera 12-szeres optikai zoommal rendelkezik, de a szabvány csatlakozófelületre többféle, a feladatnak, illetve a megrendelő igényeinek megfelelő kamerarendszer is felszerelhető. A fel- és leszállásnál orrkamera segíti a gépet irányító pilóta munkáját.

KÖNNYŰ TEST, KÖNNYŰ IRÁNYÍTÁS

Molnár Attila, a HM Currus Zrt. vezérigazgatója mindehhez hozzátette: a magyar UAV-ok szoftvere felhasználóbarát, kezelésük könnyen megtanulható. A gép maga is könnyen üzemeltethető, mindössze három személy (pilóta, fedélzeti kamerarendszer-kezelő és repülésirányító) működteti.

A fejlesztés során amúgy az apró ötletek is jól jöttek: így lett például az elemre szedett gépek szállítását és védelmét szolgáló konténer egyben munkaszal is. A fejlesztés nem állt le, hall-

hattuk a bemutatót. Csak címszavak a következő hónapok, évek feladataiból: a vezérlő robotika továbbfejlesztése, több repülőgép egy időben végrehajtható, programozott repülésének lehetővé tétele, a repüléstervező és -irányító program továbbfejlesztése, a képalkotó berendezések integrálása a repülőgépekbe...

A gépek, a tervek szerint, hamarosan megjelenhetnek a Magyar Honvédség hadrendjében is. Hende Csaba elmondta, hogy a Honvédelmi Minisztérium tervezi a repülőgép-rendszerek beszerzését, amelyet természetesen csapatpróbák előznek meg, hogy a hadsereg kipróbálhassa leendő repülőeszközait, javaslatokban összegezhesse, miként lehet azokat esetleg alkalmazásba tenni a katonai felhasználásra. E procedúra után kerülhet sor a rendszeresítési eljárásra, amelynek keretében a különböző katonai szabványoknak megfelelően illeszti be a honvédség arzenáljába a távolról irányított felderítőgépeket és földi irányítórendszerüket – a magyar védelmi ipar új remekét.

A zord időjárás ellenére is sikeres volt az Ikran bemutatója

Rohamsisak és fényképezőgép

KÖZEL KÉTSZÁZ ÓRÁT TÖLTÖTT A LEVEGŐBEN FÉNYKÉPEZŐGÉPPLE A KEZÉBEN. A TASZÁRI ÉS A KECSKEMÉTI REPÜLŐTEREK BETONJA MELLETT MEGISMERHETTE AFGANISZTÁN HEGYEIT IS: NEMCSAK A PRT-8 ÉS A PRT-11 KATONÁINAK EGÉSZSÉGÉRE ÜGYELT, HANEM HA A HELYZET ÚGY HOZTA, „TÁVIRÁNYÍTÁSSAL” TÚZSERÉSZKUTYÁT IS OPERÁLT.

AKI MÁSKÉPP LÁTJA A VILÁGOT

Az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis egészségügyi központjának vezető orvosa – dr. Toperczer István alezredes – eredetileg civil pályára készült: a Pécsi Orvostudományi Egyetem elvégzése után 1987-ben, a kaposvári Kaposi Mór Megyei Kórház baleseti sebészetén helyezkedett el segédorvosként. Egy év múlva behívták sorkatonai szolgálatra – akkor még csak nem is sejtette, hogy a taszári repülőbázison eltöltött hónapok később milyen

gyökeresen fogják megváltoztatni az életét.

– Fialat korom óta érdekel a repülés, de vadászgépek közelébe csak ekkor, huszonöt éves koromban kerültem. Orvos zászlósként a gyengélkedőn szolgáltam, mi láttuk el a repülések egészségügyi biztosítását is. Civilként gyakran álmodoztam arról, hogy közelről figyelhessem a gépek fel- és leszállását, a levegőben végrehajtott manővereit. Ez ott megvalósulhatott – emlékszik vissza

Toperczer doktor. – Leszerelésem után visszamentem a kaposvári kórházba, de a repüléstől nem tudtam, nem is akartam elszakadni. Makettekkel kezdtem építeni, leginkább a vietnami háború légi ütközeteiben részt vett gépek, az amerikai és a szovjet technika érdekelt. Sok könyvet olvastam el az akkori harcokról és hiányérzetem támadt: ezek a leírások kizárólag az amerikaiakról szóltak, mintha a „másik oldal” nem is létezett volna. Engem viszont nagyon érde-

kelt az, hogy miként élték meg a háborút az „északi” Vietnami Demokratikus Köztársaság pilótái, ezért 1994-ben kértem egy hónap szabadságot, és kiutaztam a helyszínre. Kutatásom során végiglátogattam az ország repülőmúzeumait, régi újságokat, archív dokumentumokat és fényképeket tanulmányoztam át. Találkoztam az egykori észak-vietnami népi légiőrhős veterán vadászpilótáival is, például azzal a tiszt-

szeállt, az észak-vietnami légiőrhősről és a vietnami háborúról szóló trilógiából Amerikában egy, Angliában két kötetet adtak ki, Magyarországon pedig egy útikönyv jelent meg az egzotikus országról. Ezzel kezdődött Toperczer alezredes írói, újságírói és fotós pályája.

– Kilenc éve dolgoztam a kaposvári kórházban, amikor 1995 végén váratlanul felajánlották a taszári repülőbázisra megüresedett csapatorvosi helyét. Egy hónapig vívódtam, végül elfogadtam a beosztást. Akkor 33 éves voltam, főhadnagyi rendfokozattal kezdtem a katonai pályámat. Természetesen azonnal írtam egy kérvényt, hogy katonatisztként repülőgépeket is szeretnék fotózni – lehetőleg a levegőben. Minden különösebb gond nélkül megkaptam az előjáró engedélyt, átstem az ilyenkor kötelező orvosi vizsgálatokon és már repülhettem is, utasként. Egyedül arra figyelmeztettek, hogy az engedélyem a levegőben lévő repülőgépek fotózására

szól, az alattuk lévő tájra nem. Toperczer doktor a repülőbázis felszámolásáig szolgált Taszáron, 2005-ben viszont döntenie kellett: vezető orvosként, öngyógyi rendfokozattal nyugállományba vonul, vagy pedig elfogadja a Kecskeméten felkínált beosztást. Vállalta az ingázást, s négy (baleseti, általános sebészeti, honvéd-katasztrófa-orvostani, repülőorvosi) szakvizsgával jelenleg az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis vezető orvosa.

– Korábban sokszor jártam Kecskeméten, légi fotózáson, nem volt ismeretlen számomra a város. Rádadásul a taszári pilóták közül is sokakat ide helyeztek, tehát még ismerőseim is voltak. Repülőorvosként sokrétű a feladatomban, a betegek ellátása mellett az egészségmegőrzés, a betegség-megelőzés, a higiénés körülmények ellenőrzése szintén a munkakörömhöz tartozik, és mindemellett ügynevezett startorvos is vagyok, aki felszállás előtt ellenőrzi a pi-

tel, aki a legtöbb bizonyított légi győzelmet érte el: összesen kilenc amerikai gépet lőtt le. S beszéltem az időközben Vietnami Szocialista Köztársaság néven, 1976-ban egyesült ország úrhajósával, Pham Tuan-nal is; ő a háborúban egy B-52-est semmisített meg. Egy hónap alatt szinte az egész országot bejártam. És persze nem csupán a háborúról szóló könyvemhez készítettem fotókat, megörökítettem a gyönyörű tájakat, az emberek, a városok és falvak életét is.

A hatalmas mennyiségű anyagból ösz-

lóták egészségi állapotát; közvetve tehát a repülések biztonságáért is felelek. A hajózók ugyanis hiába esnek át évente egy szigorú orvosi vizsgálaton, bármelyiküknek lehetnek aktuális problémái: megfázás, valami mozgásszervi rendellenesség. Ilyen esetekben pedig a csapatnál lévő repülőorvosnak kell eldöntenie, hogy engedélyezi-e a repülést vagy nem. A honvéd-katasztrófa-orvostan szakvizsga pedig a hadsereg speciális helyzetéből adódó, kimondottan a katonákat érintő vészhelyzetek megelőzéséhez, esetlegesen biológiai vagy vegyi fegyverek okozta sérülések keze-

léséhez, azután akár tömegszerencsétlenségek sérülteinek tömeges ellátásához szükséges.

Toperczer alezredes az MH Tartományi Újjáépítési Csoport (Provincial Reconstruction Team – MH PRT) nyolcadik és tizenegyedik váltásának tagjaként,

két alkalommal szolgált Afganisztánban, mindkétszer az egészségügyi központ parancsnoka volt.

– Számomra az első misszió, a PRT-8 jelentett komoly kihívást, ekkor települt a magyar táborba az előretolt sebészeti csoport (Forward Surgical Team – FST), amelynek tagjaival ki kellett alakítanunk a közös munkát. Az FST feladata, hogy a közvetlenül a műveleti területről a táborba vitt sérülteken elvégezzék a legfontosabb életmentő, illetve az életfunkciókat stabilizáló műtéteket. A cél az életveszély minél gyorsabb elhárítása, a beteg szállíthatóvá tétele. A harctevékenységek a táborunk közelében zajlottak, nagyon sok munkájuk volt az amerikaiak vezette csoport orvosainak, előfordult olyan is, hogy egyszerre öt sérültet kellett el látniuk. Így érthető, hogy amikor megtudták, hogy én is sebész vagyok, megkértek, segítsék be a műtéténél. Általában az amerikai sebészek „keze alá” dolgoztam, de amikor nagyon sok sérültet hoztak a táborba, a sátorban felállítottak még egy műtőasztalt. Szinte megállás nélkül dolgoztam: napra a magyar kontingenssel, délután és este pedig a műtősátorban. Akkor már több mint tíz éve nem operáltam, mégis úgy éreztem, mintha tegnap tettem volna le a szikét, automatikusan tudtam alkalmazni mindazt, amit korábban tanultam.

Volt azonban egy olyan eset, amire sem a magyar, sem az amerikai orvosok nem készülhettek fel előre: egy tűzszeszékutya életét kellett megmenteni.

– Zénót, a németjuhászt repülőgéppel szállították Magyarországról Afganisztánba, idegességében valószínűleg nem készülhettek fel előre: egy tűzszeszékutya életét kellett megmenteni. Zénót, a németjuhászt repülőgéppel szállították Magyarországról Afganisztánba, idegességében valószínűleg nem készülhettek fel előre: egy tűzszeszékutya életét kellett megmenteni. Zénót, a németjuhászt repülőgéppel szállították Magyarországról Afganisztánba, idegességében valószínűleg nem készülhettek fel előre: egy tűzszeszékutya életét kellett megmenteni.

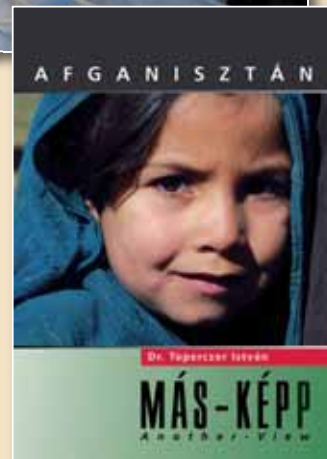
– Zénót, a németjuhászt repülőgéppel szállították Magyarországról Afganisztánba, idegességében valószínűleg nem készülhettek fel előre: egy tűzszeszékutya életét kellett megmenteni.

– Zénót, a németjuhászt repülőgéppel szállították Magyarországról Afganisztánba, idegességében valószínűleg nem készülhettek fel előre: egy tűzszeszékutya életét kellett megmenteni.

Mi-2-es, Mi-8-as, Mi-17-es, Mi-24-es helikoptereken és néhány, a NATO-szövetségeseinknél rendszeresített típuson is. A magyar csapat orvosaként 2009-ben és 2010-ben végigfotóztam a NATO egyesített légierejének Tiger Meet gyakorlatait. A képeim annyira tetszetek a gyakorlat vezetőinek, hogy tavaly már hivatalos fotósként hívtak meg, s az 50. jubileumi gyakorlat tiszteletére megjelenő könyvbe rengeteg fotómat válogatták be.

Amióta Gripenek repülnek hazánk légterében, azóta a svéd SAAB cég éves falinaptárában mindig szerepel Toperczer alezredes néhány, magyar felségjelű gépekről készült légi fotója. A 2013-as naptárban az egyik képe a novemberben repült 14 gépes Gripen-kötelek lesz.

– Most már otthonosan mozogok a levegőben, de bevallom: Kecskeméten, az első repülésemnél igencsak rosszul lettem. Egy alkalommal pedig egy olyan manőver részese voltam, amikor saját magamon tapasztalhattam a tankönyvben tanultakat, vagyis hogy milyen az, amikor a vér kimegy az ember agyából, eltűnnek a színek és beszűkül a látótér. De repülőorvosként mindezt pozitív élményként éltem meg, hiszen azóta nemcsak elméletben tudom azt, hogy bevetés közben milyen veszélyek leselkednek a pilótákra. Ugyanezért vettem részt

túlélési gyakorlaton is – négy ejtőernyős ugrásom van.

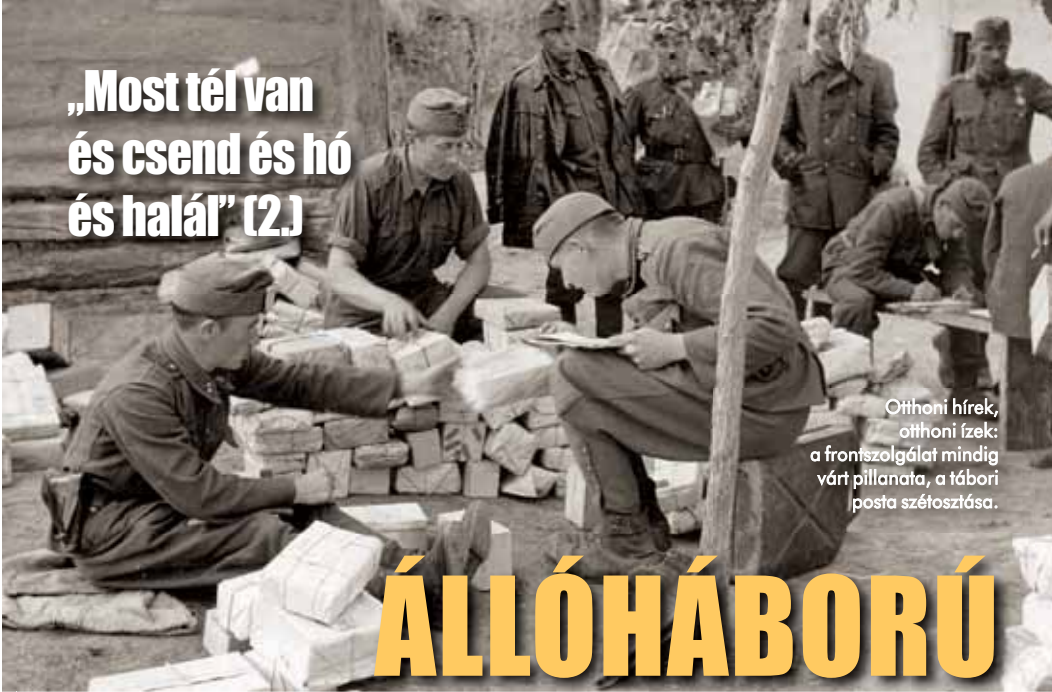
Jelenleg a tizenkettedik könyvét rendezni nyomda alá Toperczer doktor. A kecskeméti repülőbázis repülőorvosának készülő kötetre érdekes olvasmány-nak ígérkezik: két afganisztáni misszióban átélte élményeit ötvözi egy, az országot bemutató, fényképekkel gazdagon illusztrált, ismeretterjesztő útikönyvben. A Zrínyi Kiadó gondozásában megjelenő Afganisztán Más-Képp című kötet a karácsonyi könyvvásár újdonsága lesz.

„Most tél van
és csend és hó
és halál” (2.)

Otthoni hírek,
otthoni ízek:
a frontszolgálat mindig
várt pillanata, a tábort
posta szétesztása.

ÁLLÓHÁBORÚ

A DON FOLYÓ PARTJÁT ELÉRŐ MAGYAR 2. HADSEREGNEK AZ ŐSZ FOLYAMÁN 200 KILOMÉTERES ARCVONAL MENTÉN KELLETT VÉDŐÁLLÁSOKAT KIÉPÍTENIE. A MUNKÁLATOKAT AZONBAN SZÁMOS TÉNYEZŐ HÁTRÁLTATTA, MINDEMELLETT A KATONÁK EGYRE INKÁBB ÚGY ÉREZTÉK: A POLITIKAI ÉS KATONAI VEZETÉS „LEÍRTA” ÖKET.

A német-szovjet arcvonal déli szakasza 1942. szeptember végére teljes egészében megmerevedett. A Kaukázuson túlra, a létfonosságú bakui olajmezőig a németek nem jutottak el, s a kezdeményezés is kicsúsztott a kezükből. A „B” Hadseregcsoport alárendeltségében tevékenykedő 2. hadsereg – melynek az volt a feladata, hogy biztosítsa a Sztálingrád és a Kaukázus felé irányuló hadműveletek sikerét – a doni hídfőcsatákat követően, 1942 őszén, védelemre rendezkedett be. A magyar seregtestek ekkor – a tavaszi állapotokhoz képest – személyi állományukban, fegyverzetükben és felszerelésükben egyaránt megfogytakoztak, ráadásul súlyos ellátási és utánpótlási gondokkal küzdöttek.

Lajtos Árpád százados, vezérkari tiszt az 1989-ben megjelent emlékirataiban így fogalmaz: „1942. szeptember végé-

Urivnál támad a 14./III. gyalogzászlóalj. Az utasításokat Róka alezredes, zászlóaljparancsnok adja.

vel leharcolt, létszám és anyag tekintetében erősen megfogyatkozott, önbizalmában legalábbis megrendült magyar hadsereg állt a Don partján, vele szemben már minden vonatkozásban fölényes ellenfél. Mind ez ideig elmaradtak azok a kiegészítések, amelyeket induláskor kilátásba helyeztek, és az eddigi események során nélkülözhetetlennek is bizonyultak. A doni magyar hadsereg mindinkább úgy érezte, hogy otthon már «leírták». A tél küszöbén áll, de az ehhez szükséges segítségből eddig semmit nem látott. Mindenki a váltást várja.”

A magyar politikai és katonai vezetésnek – bár ismerte a 2. hadsereg ezernyi problémáját – nem volt távlati ter-

A harcok szünetében jutott idő a levélíráásra.

ve a kialakult helyzet megoldására, a segítséget elsősorban a németektől várta. A látszólagos érzéketlenségnek ugyanakkor jó oka volt: a Kállay-kormányra őrjási teherként nehezedett az Észak-Erdély és Székelyföld visszaszerzésére irányuló, egyre nyíltabban hangoztatott román szándék. Mindez arra készítette a kabinetet és a hadvezetést, hogy erőforrásainak nagy részét a háború befejeztével elkerülhetetlennek látszó magyar–román fegyveres konfliktusra tartalékolja, akár a 2. hadsereg megerősítéséről való lemondás árán is.

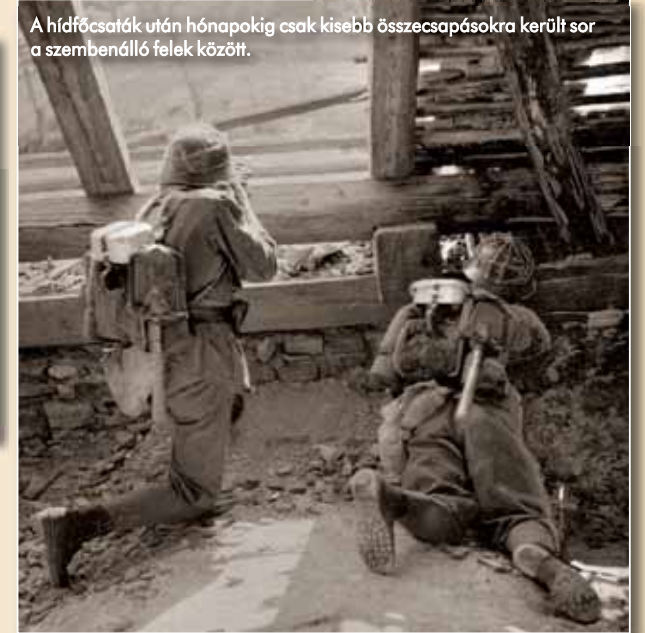
PAPÍRVÉKONY VÉDŐVONAL

A Don folyónál álló katonák érezték a veszélyt, amit jól visszaadnak a 2. hadsereg parancsnokságának hadműveleti osztálya által 1942. szeptember 27-én megszerkesztett, Előkészületek egy eset-

Magyar rohamjárőrök egy szovjet faluban.

A hídfőcsaták után hónapokig csak kisebb összecsapásokra került sor a szembenálló felek között.

leges támadás elhárítására című helyzetmegítélésben olvasható sorok: „Számolni kell azzal, hogy a közeljövőben a magyar hadsereget is, vagy annak egy részét nagyobb szabású ellenséges támadás éri. Ennek helyére és irányára nézve még kellő támpontok nem állnak rendelkezésre. Az általános helyzetből kifolyólag azonban számolok azzal, hogy az ellenséges támadás vagy Pavlovszk, vagy Perejeshaja, Scsucsjes és Szvoboda területéről, vagy pedig az urivi hídfőből indul meg.”

A védőállások kiépítése és műszaki megerősítése ennek megfelelően gőzerővel zajlott. A munkálatokat viszont nagyban akadályozta a szükséges építőanyagok, a szögdeszrót és az aknák hiánya, a rendelkezésre álló rövid gyaloglósági ásóok pedig alkalmatlannak bizonyultak a nehéz talaj feltörésére. A szovjet tüzérség nappali tevékenysége miatt az akadályok telepítése, a tüzelőállások, futóárkok, lakófedezékek építése általában éjjel történt. Ez szintén hozzájárult ahhoz, hogy az

első vonalban levő csapatok teljesen kimerültek, s egy idő után látszott: az esős, havas időszak beköszöntéig valószínűleg már nem fejeződnek be a műszaki munkálatok. Pedig 1942 őszétől mind több munkásszázadot rendeltek alá az első vonalban levő seregetesteknek. Mindezeket túl, a védendő arcvonal hossza elérte a 200 kilométert, vagyis jóval meghaladta azt, amit a magyar 2. hadsereg a rendelkezésre álló felszereléssel és létszámmal meg tudott volna vé-

puskával felszerelve érkeztek ki a hadműveleti területre. A központi utasítás az volt, hogy a fegyvereket és a téli felszerelést az első vonal leváltandó alakulataitól vegyék át.

A hadsereg megerősítése érdekében tett erőfeszítések kudarcát tapasztalva Jány Gusztáv vezérezredes, hadsergparancsnok megkérte a doni hadszíntérré 1942 októberében kilátogató Nagy Vilmos honvédelmi minisztert, személyes barátját, hogy a kormányzónál és

Sebesült társukat rakják gépjárműre a katonák: 1942 őszére a 2. hadsereg már igen komoly veszteségeket könyvelhetett el.

deni. A védővonal papírvékony volt, tartalékok, mélység nélkül, emellett hiányoztak az eredményes védekezéshez szükséges eszközök, elsősorban a páncéltörő fegyverek.

Nem véletlen, hogy a 2. hadsereg parancsnoksága a hídfőharokban súlyos veszteségeket szenvedett alakulatok harcképessé tétele érdekében leginkább a fegyverzet terén mutatkozó hiányokat próbálta meg pótolni, ám javarészt szükségmegoldásokra kényszerült. Emellett a németek sem tartották be a vállalásait, hiszen korszerű fegyverek helyett a francia és a belga hadseregtől zsákmányolt eszközöket adták át. 1942. november elején megkezdődött a személyi állomány fokozatos felváltása is, ám a háttországból érkező alakulatok csaknem fegyvertelenül, századonként 30

Szombathelyi Ferenc vezérezredesnél, a Honvéd Vezérkar főnökénél pártolja felváltása iránti kérését. Erre végül nem került sor: bár Jánynak egész frontszolgálat alatt kijelölt utódjai voltak a háttországban, Horthy Miklós mindvégig ragaszkodott személyéhez.

ERŐDÍTÉS, HIÁNYOSSÁGOKKAL

Az 1942. november 19-én, Sztálingrádnál elindított szovjet offenzíva december 17-én elérte, majd át is törte a magyar 2. hadsereggel szomszédos olasz 8. hadsereg arcvonalát. A kért fegyverzetre, felszerelésre és a csapaterősítésre tehát immár égető szüksége volt Jánynak, a németektől nem véletlenül kérték ezeket most már minden korábbi határozottabban.

Cigarettaosztásra várva.

Az erők egy részét a partizánok elleni harc kötötte le.

Résztint a magyar segélykérésekre reagálva, résztint az olasz hadsereg arcvonalán elért szovjet sikerek hatására a német hadvezetés 1943. január másodikától egy komoly erőt csoportosított a 2. hadsereg védelmi vonala mögött. A Hans Cramer vezérőrnagy irányította hadtest a német 26. gyaloghadosztályt, a német 168. gyaloghadosztály háromnegyed részét, a német 700. páncélos köteleket, a német 190. rohamlövégosztályt, valamint a magyar 1. páncélosadosztályt foglalta magában, s úgy kellett felállnia, hogy az arcvonalat áttörő Vörös Hadsereggel szemben hatáson fel tudjon lépni. A 2. hadsereg parancsnokságán ekkor még nem tudhatták, hogy a felettes német „B” Hadseregcsoport légvonalban 700 kilométeres szakaszán és az egyetlen, hivatalosan ki nem nevezett tartalék erő. De azt sem sejtették, hogy ezzel a hadtesttel a legválságosabb helyzetben Jány vezérezredes és közvetlen előljárója, Maximilian von We-

veszteségekkel. A csapatok erőállapota a téli hónapokra meglehetősen leromlott, ugyanis a keleti hadszíntér szállítási nehézségei, illetve a szállítóeszköz hiánya miatt a hadsereg élelemmel, ruházattal történő ellátására már alig volt mód. Számos, téli ruházattal és élelmiszerral teli, arcvonal mögötti központi raktár készlete maradt kiosztatlanul.

fel, a legénység harc- és síkiképzése csak ezt követően kezdődhetett el.

Az 1943. januári szovjet offenzíva előtti hetekben a csapatok erőállapotának fokozatos romlásáról, az elhasználadott felszerelésről, ruházatról tanúszkodtak a hadseregparancsnokságra érkező jelentések. Különösen a szovjet hídfőállások előtt védekező alakulatoktól ér-

A decemberi hidegben minden korábbinál jobban kiűköttek a felszerelés hiányosságai.

ichs vezérezredes, a „B” Hadseregcsoport parancsnoka sem rendelkezhet szabadon. A Cramer-hadtest ráadásul az arcvonal mögött 50–100 kilométerrel úgy helyezkedett el, hogy a magyar védelmi vonal áttörését követő azonnali beavatkozásuk – ha ezt el is rendelték volna – a zord időjárás és az ennek megfelelő útviszonyok miatt szóba sem jöhetett.

A 2. hadsereg alakulatai – egy-két kisebb arcvonalszakasz kivételével – nem tudták kellőképpen megerősíteni és berendezni védőállásaikat, óvóhelyeiket, futóárkaikat. Bár váltóállások és az arcvonal mögötti reteszállások kiépítését is tervezték, ezek tökéletesítésére a hamar beköszöntött őszi, csapadékos időjárás miatt már nem kerülhetett sor. Az 1943. januári szovjet offenzíva alatt – többek között – ezért kellett görcsösen ragaszkodniuk az első vonal megtartásához, s visszavonulásuk ezért (a hátsó védőállások hiánya miatt) járt olyan nagy

LÓ HELYETT SÍTALP

A télies időjárás beköszöntével a huszársapatoknak és az utánszállítást végző alakulatoknak meg kellett válniuk loállományuk nagy részétől, mert a szálás takarmány és a lótakarmány hiánya miatt legyengült négylábúakra az arcvonal közelében a biztos pusztulás várt. A 2. hadsereg közel hatvanezres loállományának csaknem 80 százalékát az arcvonaltól 100–150 kilométerre létesített, úgynevezett lóüdültető állomásokra irányították, ezzel a hadsereg mozgékonyasága a nullára csökkent. A hadtest- és hadosztályközvetlen huszárszázadok személyi állománya – a kerékpáros zászlóaljához hasonlóan – az 1942. november végétől megalakuló, század- és zászlóalj szintű sialakulatokhoz került. Felszerelésüket a németektől kapták, de volt, amit saját maguk készítettek. A parancsnokszaktól finn oktatók készítették

keztek aggasztó hírek. A katonák körében tapasztalt nyomott hangulatról, a félelemérzetről Koppányi Sebestyén főhadnagy, a 4. gyalogezred-parancsnokság másodsegédtisztje visszaemlékezésében a következőket írja: „A mindennapok kérdése lett, hogy támadnak-e az oroszok és ha igen, mikor? A parancsnok egyre-másra érkeztek. Megerősíteni az állásokat, felkészülni egy esetleges szovjet támadás visszaverésére. De hogyan? A védőállásokban fázó, didergő katonák bújtak össze, s legtöbbször a benukt fásultság, a céltalanság félelme lett úrrá. A félelem elhatalmasodott, az ezred segélyhelyen egyre-másra jelentkeztek a katonák, hogy légnyomást kaptak – közben egyetlen tüzezségi, vagy aknagránát sem robbant. Csend volt, vészterhes csend.”

(A cikk elkészítéséhez nyújtott segítségéért köszönet illeti dr. Szabó Pétert, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum történész munkatársát.)

Jutastól Szentendrémig

HIVATÁSTUDAT

A ZRÍNYI MÉDIA GONDOZÁSÁBAN JELENT MEG KOVÁCS TIBOR ÉS FÖLDESI FERENC JUTASTÓL SZENTENDRÉMIG CÍMŰ KÖNYVE, AMELY A MAGYAR ALTISZT- ÉS TISZTHELYETTESKÉPZÉS TÖRTÉNETÉT DOLGOZZA FEL. A HIÁNYPÓTLÓ KÖTET A TAVALY, A HONVÉDELMI TÁRCA MÉDIACÉGÉNÉL KIADOTT KÉPES LUDOVIKA-ALBUM „FIVÉRE”.

A mű 208 oldalon, gazdag és exkluzív képanyaggal illusztrálva mutatja be a világ számos hadseregében nélkülözhetetlen szerepet betöltő altisztek képzésének vonatkozásait. A kötet egyik alapját az a diplomadolgozat adta, amelyet Kovács Tibor 2010-ben készített a Budapesti Műszaki Egyetem felnőttoktatási szakértői képzésének befejeztével. Az eredeti tervek nem albumról szóltak, hanem egy „vonalasabb” alkotásról, ám a bevezetőben említett Ludovika-kötet példája nyomán, az elképzelések szerencsére módosultak.

– Könyvünk nem a száraz tényekre, a jogszabályok ismertetésére koncentrál, hanem inkább történeti, gondolkodásmódbeli vonulatot kíván megmutatni – mondja Kovács Tibor. – A kiadóval együtt úgy láttuk, hogy egy színes, fotókkal teli kiadvány talán több érdeklődő figyelmét keltheti fel, mint egy kevés-

A könyv hivatalos bemutatójára november 15-én, az MH Altiszti Akadémián került sor.

Jutasi altisztek bemutatót tartanak a kormányzónak.

Kovács Tibor és szerzőtársa, Földesi Ferenc dedikál.

Dr. Bozsonyi Károly, a HM Zrínyi Média ügyvezetője nyújtotta át Káplán György egykori jutasi kiképzőtiszt tiszteletplédányát.

bé olvasmányos, szakmai mű. Ez a kötet megjelenésében is méltó a tartalmához. Egyik célunk az volt, hogy emléket állítsunk az altisztképzésnek, bemutavta azt az intézményhálózatot, amely az 1920-as évektől kezdve működött Magyarországon. Volt olyan időszak, amikor egyszerre, egy időben tizenhat intézményben zajlott az altisztképzés.

A szerzők állítják, van mit helyretenni e témakörben, mivel a jutasi kiképzőkről a mai napig számos téves információ kering a köztudatban.

– Közszájon forog például a

mondás: káromkodik, mint a jutasi őrmester – jegyzi meg Földesi Ferenc. – A valóságban azonban Jutason tiltották a káromkodást, és aki trágár szavakat használt, az fogdát kapott.

A szerzők szerint a közvéleménynek tudnia kell: a hadseregek „idegrendszerét” az altisztek adják.

– A haderők „feje” a vezérkar és a tiszt állomány, a végrehajtók pedig a „végtagok”, a kettő közötti jelátvitel azonban az altiszteken keresztül valósul meg – érzelmetli nézetüket egy példával Földesi Ferenc. –

Ezt mindenki tudatosítani szeretnénk, arról nem beszélve, hogy az altiszteknek is éreznük kell: fontos részei a hadseregnek. A jelenlegi tendenciák e tekintetben kedvezőek. Roppant fontos szimbolikus lépésnek tartom, hogy az avatásukra immár

egy igen látványos, ünnepélyes esemény keretében, a budai várban kerül sor. Mindehhez e könyv csupán egy figyelemfelkeltő eszköz a sok közül. De fontos eszköz, és reméljük, hogy a kötet elolvasása után a ma altisztejei még büszkébbek lesznek elődeikre.

Kovács Ferenc mindehhez végül hozzátette: a közvéleménynek azt is tudnia kell, hogy az altisztek döntő többsége felkészült, tanult és képzett, missziós tapasztalatokkal rendelkező katonák, akik kortársaik méltó példaképei lehetnek.

Csokoládégyár a nyírteleki erdőben

ARZENÁL

Krug (2K11) és Vega-M a város Honvédelmi Emlékparkjában

Nyírteleki visszaemlékezés? Mindjárt a település neve miatt érdekes felütnünk a Királytelek történetét – kezdetektől 1952-ig címmel megjelent kötetet. A levéltári dokumentumok irat-folyó(kilo)méterei alapján írták a szerkesztők: „Nyírtelek létrehozói egy olyan fát ültettek, amelynek nem volt gyökere...”

– Az 1945 utáni településrendezési koncepció szerint a korábban Nyíregyháza-hoz tartozó tucatszeli bokortanyából egy községet akartak kialakítani – mondja a nyírteleki Dankó Mihály újságíró, a kötet egyik szerzője, szerkesztője. – A leendő község nevének megválasztá-

sa miatt gyakran tört ki parázs vita. Végül Királytelek pusztja egy részének neve alapján 1952 januárjában, Sőrekként alakult meg a községközpont. A lakosságnak ez nem tetszett, ezért pályázatot hirdettek, s miként azt a legenda azóta is tartja, a helyi postamester javaslatát, a Nyírtelek megnevezést fogadták el.

A történelem nem mindig volt kegyes az e tájon, a váradi káptalan 1213-as jegyzékében villa Kral, azaz királyi telken lévő településen élőkhez. Hol a tatár, hol meg a török dúlta-pusztította a híres-neves történelmi családok, a Báthoryak, Csákyak, Lónyayak és Rákócziak

virágoztatta „bokrokat”. Legutóbb a Dessewffyékét rekvirálták a szovjet birodalom „részévé tett” ország hatalmaságai; a grófi sarjak egyikének, a 2010-ben posztumusz Nyíregyháza díszpolgárává választott királyteleki ági Dessewffy Emil, magyar főrendiházi örökös tag, országgyűlési képviselő végső nyughelye a honvédségi raktárbázis területén található.

Gyanítom, kisebbfajta csodával ér fel, hogy nem került szóba a grófi sír felszámolása, amikor úgy hatvan esztendővel ezelőtt – a helyőrségparancsnok által felkutatott iratok szerint – egy bizonyos Havacs János, helybéli fiatal-

ember leütötte az építkezés első koráját a néphadsereg raktárbázisául kijelölt földterületen. Az is csodaszámba megy, hogy az akkor még nagyközség Nyírteleken 1984-ben rendbe hozhatták a központi temető II. világháborús katonasírfjainak parcelláját. Kruvilla István az MH Rakéatechnikai Anyagraktár, egyszer-

Kruvilla István mérnök őrnagy

Dr. Kovács Tibor nyugállományú alezredes, az 1992-ben hazatért csapatkürttel és zászlóval

zetben közülük tízen haltak hősi halált. Parancsnokuk, az akkori hivatásos főhadnagy, Kovács Tibor Egerben él feleségével, Klárika nénnivel.

A parancsnok, az immár 93 esztendő vitéz dr. Kovács Tibor, rendszerváltás utáni rehabilitálása során előléptetett nyugállományú alezredes a Szent György Lovagrend nagyprior emeritusa idez a történelemből néhány részletet.

– A marsall el akarta vágni a Keleti-Kárpátokban még mindig kitartó ma-

smind a helyőrség parancsnoka, helyőrség-történeti adalékkal szolgál. – A hősi temetővé minősített parcellánál minden évben megemlékezünk a m. kir. 16. honvéd felderítőosztály katonáiról, akik Királytelek-Dózsaszőlön szembeszálltak a Malinovszkij vezette 2. Ukrán Front Nyíregyházát és környékét támadó csapataival. Az 1944. október 27-én kibontakozott egyik ütkö-

– A marsall el akarta vágni a Keleti-Kárpátokban még mindig kitartó magyar és a német csapatok Tiszához történő visszavonulásának útját. Felderítőosztályunknak nagy része volt abban, hogy ezt sikerült megakadályozni. Mi Királyteleknél keveredtünk

Ilyenek voltunk – a '60-as években

Hadrendből kivont „inkurrens” Krug Nyírteleken, konténerben

A TELEPÜLÉS FENNÁLLÁSÁNAK 800. ÉVÉBEN, A MAGYAR HONVÉDSÉG IMMÁR „ELSŐ LÉPCSŐS” INKURRENCIA-TÁROLÓ BÁZISÁNAK, AZ MH RAKÉATECHNIKAI ANYAGRAKTÁRÁNAK 60. ÉVFORDULÓJÁN ÉS A VÁROS EGYIK LEGJELENTŐSEBB MUNKÁLTATÓJA, A NATO HIVATALOS, MINŐSÍTETT BESZÁLLÍTÓJA, A HM ARZENÁL ELEKTROMECHANIKAI ZRT. 20. SZÜLETÉSNAPI ALKALMÁBÓL INVITÁLJUK A KEDVES OLVASÓT EGY KIS NYÍRTELEKI VISSZAEMLEKEZÉSRE.

igen súlyos harcokban, katonáim közül a helyszínen tízen vesztették életüket. Őket a királyteleki, dózsaszőlői temetőben, az árkászaink ásta sírokba temettük. 1984-ben, helybéli iparosok és kézművesek közreműködésével tudtam rendbe hozatni nyughelyüket, mindegyiküknek vaskeresztet állítottam, nevüket a rajtuk lévő kis márványtáblákba véstetem.

Miközben a nyírteleki „keresztelővita” zajlott, a heves megyei Kálon, 1952-ben létrehozták a néphadsereg 4. számú löszerraktárát, amely egy év múltán Nyírtelekre diszlokált. Az újabb „keresztelő” sem maradt el: a mai rakéatechnikai anyagraktár jogelőd katonai szervezetének neve „4. számú Hadserg Löszerbázis” lett. Igazi zöldmezős beruházás indult útjára a „senki földjén”, mίνusz harminc fokban építették a raktárakat, messzi kilométerekről szállították az anyagot ide, ahol csak jó pár év múlva alakulhattak ki „emberi körülmények.” Válozást a ‘60-as évek hadseregfejlesztési hoztak: a bázis feladataikra bekerült a különleges (érsd: rakéta-) anyagok javítása, az ehhez szükséges műszerek hitelesítése. Míg nem egy 1964-es vezérkari főnöki parancs alapján Nyírtelek önálló helyőrséggé rukkolt elő. A néphadsereg, a honvédség mindenkor föld-levegő légvédelmi

rakétakomplexumainak (Nyeva, Dvina, Volhov, Vega), csapatlégvédelmi eszközöknek (Krug, Kub), tűzvezető, távolságmérő, felderítő és célmegjelölő radarállomások analóg, majd modernizált „digitális generációinak” (P-18, P-37, SZT-68U, K-1P, K-2P) többsége megfordult a tároló és javító katonai szervezetek háza táján. Minderről persze sok minden sok évig nem derülhetett ki; a település iskoláiban kerek-percec azt kérték a gyerekektől, hogy ha bárki érdeklődne, szülei az erdőben, csokoládégyárban dolgoznak.

A Maverick típusú levegő-föld rakéták tesztelésére kialakított high-tech színvonalú nyírteleki bázis.

Varga Gábor

P-18-as lokátor antennás kocsija, megújító „műveletben”

– Cégünk számos radar modernizálásával is letette már nevéjét – mondja Varga Gábor, a HM Arzenál Zrt. megbízott műszaki igazgatója. – Többek között a P-18-asok, a P-37-esek, kiváló szakembereink fejlesztő és kivitelező tudásának köszönhetően, sokkal jobb felderítési, távolságmérési eszközökké váltak digitális jelfeldolgozó és jelmegjelenítő képességek révén. Tudásunk igen jelentős hozzáadott értéket jelent mindemellett a berendezések ipari nagyjavítása, avagy 4. számú technikai szemléjének munkálatai során. Kollégáim gyakran a felhasználóknál, azaz az alukulatoknál végzik el egy-egy eszköz javítását, vagy épp a rakéták üzemidő-meghosszabbításának előzetes vizsgálatait. És az is természetesen, hogy a modernizált, megújított eszközök végévtelénél nem csupán a katonai minőség-ellenőrök, hanem az alakulatok képviselői is eljönnek hozzánk. Együttműködésünkben rejlenek közös sikereink, hazánk légtérének hatékony oltalmazása.

A nyírtelekiek tudása, mondhatni, nem ismeretlen a nem is olyan régen létrehozott Magyar Védelmi-gazdasági Klaszter, a honvédelmi miniszter va-

gyonfelügyelete alá tartozó hadiipari részvénytársaságokat, a közelmúltban többségi állami tulajdonú céggé vált Rába Járműipari Holding Zrt.-t magában foglaló, ily módon a hadiipari gyártók egy részének érdekeit megjelenítő szövetség berkeiben. Már csak azért sem, mert elnöke, Királyfalvi Róbert, egyben az Arzenál vezérigazgatója.

– Klaszterünkben számos elképzelést dolgoztunk ki, hogy a cégek mielőbb képesek legyenek közösen megjelenni a hadiipari, haditechnikai piacon – mondja a vezérigazgató. – Ehhez mindenképp profiltisztításra van szükség, hogy egyrészt csökkentjük, megszüntessük a hatékonyságot rontó párhuzamos termékgyártást, illetve szolgáltatást, vagyis aki közénk tartozik, azzal foglalkozzon, amire a legjobban ért. A magas színvonalú gyártás, a profilonkénti termékevolúció azt jelentheti, hogy a magyar állami költségvetéstől nagymértékben függő hadiipari cégek képességmegtartó és tevékenység-fenntartó bevételekhez juthatnak. Mindebben, úgy látom, fontos szerepe van az Arzenálnak is, ezért törekszünk például a részköltés területén újabb radarmodernizálási és más kutatás-fejlesztési

Királyfalvi Róbert

teszi elképzeléseink megvalósítására. Cégünk mindemellett folytatja az AK-47-es gépkarabélyok modernizációját is, amelynek csapatpróba-tapasztalatai nagyon kedvezőek. Az Arzenál, a klaszterbeli együttműködés mellett, így tud élen maradni termékeinek, szolgáltatásainak piacán.

AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGÉRT

A HONVÉDELMI MINISZTÉRIUMBAN TARTOTTÁK A MAGYAR HONVÉDSÉG ESÉLYEGYENLŐSÉGI REFERENSEINEK SZAKMAI NAPJÁT, MELYEN A ROMÁK TÁRSADALMI INTEGRÁCIÓJA, ILLETVE A „BIOLÓGIAI NEM” ÉS A „TÁRSADALMI NEM” EGYMÁSHOZ VALÓ VISZONYA KÖRÉ CSOPORTOSULTAK AZ ELŐADÁSOK.

A rendezvényt Takács Tamás ezredes, a HM Humánpolitikai Főosztályának főosztályvezető-helyettese nyitotta meg, aki beszédében hangsúlyozta: a honvédelmi tárca és a Magyar Honvédség kiemelt figyelmet fordít a közszolgálat, illetve a szolgálati jogviszony írott és íratlan szabályaira, az emberi értékek és méltóság, az egyediség tisztelgetben tartására, továbbá a társadalmi felzárkóztatás és integráció elősegítésére.

A szakmai nap első felében a romák társadalmi integrációjával kapcsolatos előadások hangzottak el. A Honvédelmi Minisztérium évek óta jó kapcsolatot ápol az Országos Roma Önkormányzattal (ORÖ), melynek képviselőjében Virág Hajnalka beszélt a szervezettel elért ideai eredményekről, illetve a jövőre vonatkozó elképzelésekről. Elhangzott: az Országos Roma Kulturális és Média-centrum közreműködésével pozitív üzenetet hordozó életutak, például a katonai pályán sikeres romák bemutatását tervezik. Itt jegezzük meg, hogy az esélyegyenlőségi szakmai nap után egy héttel, november 27-én írta alá Hende Csaba

honvédelmi miniszter és Farkas Flórián, az ORÖ elnöke azt az együttműködési megállapodást, amely egyebek mellett a roma származású katonák számának növelését, egy képzési program indítását, a roma népismeret honvédségben történő oktatását, illetve egy operatív cselekvési terv elkészítését irányozza elő.

Dr. Véberné Rostás Krisztina, a Belügyminisztérium romaügyi referensének előadásából kiderült, hogy a két tárca esélyegyenlőségi politikája között számos párhuzam van, például a BM is szervez a HM esélyegyenlőségi táborához (korábbi nevén: pályára irányító tábor) hasonló programot, rendészeti tábor néven.

A délutáni program első előadását a Nemzeti Közszolgálati Egyetem tanára, prof. dr. Bolgár Judit tartotta, „Biológiai nem–társadalmi nem” címmel. A biológiai nem fogalma nem szorul különösebb magyarázatra, nem úgy, mint a társadalmi nemé (gender), amely egy adott társadalom által a nőktől és a férfiktól elvárt, egyben a társadalmi önazonosságukat meghatározó tulajdonságok, készségek és viselkedésmódok

halmazát jelenti – hallhattuk. A következő előadó, Györfly Ágnes százados, a katonanői értékekről szólva rámutatott: a katonaszerephez való alkalmazkodás, illetve az integráció érdekében a nők sokkal nagyobb erőfeszítéseket tesznek a férfiaknál, s ezek az erőfeszítések már a kiképzés során is megmutatkoznak. A női nemi identitás ugyanakkor sok szempontból nehezen összeegyeztethető a katonai identitással, sőt gyakran azzal kimondottan ellentétes értékeket képvisel.

A szakmai nap zárásaként Sótér Andrea alezredes „A katonák egészségi állapota a nemek tükrében” címmel tartott előadást. Összegzéséből kiderült: a nők érzékenyebbek az egészségi állapotukra, egészségügyi ismereteik teljesebbek, a szűrővizsgálatokon történő részvételi hajlandóságuk nagyobb. A komolyabb fizikai aktivitás ellenére a férfiak körében a túlsúly és az elhízás gyakorisága közel kétszerese a nők esetében tapasztaltaknak, akik ugyanakkor rendszertelenebbül táplálkoznak, viszont a fogókúra alkalmával lényegesen motiváltabbak.

TÁVOLA HAZÁTÓL

Cenzúrázott jókívánások

Boldog karácsonyi ünnepeket!

RÉGI HAGYOMÁNY, HOGY KARÁCSONYKOR KÉPES LEVELEZŐLAPON KÜLDJÜK EL ÜDVÖZLETÜNKET A HOZZÁNK KÖZELÁLLÓKNAK. ÍGY TETTEK ANNAK IDEJÉN A FRONTON SZOLGÁLÓ KATONÁK IS, BÁR SZÁMUKRA TÖBB VOLT EZ, MINT JÓKÍVÁNSÁGAIK TOLMÁCSOLÁSA: AZ EGYETLEN KAPOCS AZ OTTHONIAKKAL.

A 18. század végén, Angliában terjedt el a rajzokkal illusztrált karácsonyi üdvözlőkártyák küldésének szokása; e lapok – amelyeket a képes levelezőlap elődeinek tekinthetünk – 1845-től (az Osztrák–Magyar Monarchiában 1869. október elsejétől) jelentek meg a kereskedelmi forgalomban, s népszerűségük hamar az egkebe szökött. Persze a képeslapkiadás nem függetleníthette magát a politikai és világtörténelmi eseményektől. Az első világháború idején például nagyon sokféle, a katona és a karácsony kapcsolatát ábrázoló lap készült, s a fronton harcolók ezekre írva juttatták el üdvözlőiket, jókívánásaikat az otthoniaknak.

Dr. Szoleczky Emese főmuzeológus,

a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum Kéziratos Emlékanyag-gyűjteményének vezetője elmondta: az ábrázolások típusai széles spektrumon mozogtak. A hit, a vallás, továbbá a katona és az otthon kapcsolata rendkívül változatos formában jelent meg a képeslapokon, melyek természetesen propagandacélokat is szolgáltak: rajzaik azt üzenték, hogy bár a katonának hiányzik az otthon melege és a családja, a haza védelmezőjeként tudja, mi a kötelessége a frontszolgálat alatt.

A hadsegélyező hivatalok, a Vöröskereszt, a neves személyiségek, egyesületek által létrehozott játékosági alapok,

sőt városok és alakulatok is adtak ki karácsonyi képeslapokat, s az ebből származó bevételt játékos célokra, például az elesettek özvegyeinek, árváinak meg-

a zöld színű tábori postai levelezőlap volt, amelyre különböző egyszerű motívumokat rajzoltak a katonák, de az is előfordult, hogy egy kis fenyoágat vagy virágot applikáltak rá. Az utóbbi eljárás hátránya a sérülékenységekben rejlett: a szállítás során ugyanis gyakran megrongálódtak az ilyen díszítmények.

Az igazi különlegességnek mindazonáltal a nyírfakéregből készült levelezőlapok számítottak. Megalkotásuk nem kis kézügyességet igényelt, éppen ezért egy-egy alakulatnál csak néhány katona foglalkozott a készítésével, ami ugyanakkor némi plusz bevételhez juttatta őket, mivel megrendelésre is dolgoztak.

De milyen üzeneteket írtak a katonák a képeslapokra? Ezzel kapcsolatban Szoleczky Emese rámutatott: mindkét világháború idején erőteljesen működött a cenzúra. Ez a tény, illetve a

helyszíne alaposan behatárolta a katonák lehetőségeit, akik így többnyire a legszükségesebb információk közlésére szorítkoztak: „jól vagyok”, „hiányzik a család”, „szeretnék mielőbb hazatérni”. Ha a tábori posta útján akarták továbbítani képeslapjukat, ennél sokkal többet nem írhattak. Létezett ugyanakkor egy kevésbé hivatalos útja is a postáznak, amikor a cenzúra megkerülésével, egy bajtársukkal küldték haza a lapot. Érdekes módon, a katonák ebben az esetben sem fogalmaztak lényegesen másként írásaikban, így a nélkülözésről, a felfüggesztésről és a fegyverzet hiányosságairól is többnyire hallgattak. Tisztában voltak ugyanis azzal, hogy ösztönöségükkel csak az otthoniak aggodalmát

növelnék, ami az ő helyzetükön személynit sem változtatna.

S mivel írtak ezekre a lapokra? Nos, a legrosszabbul azok jártak, akik hagyományos tintát használtak, tekintettel arra, hogy az a víz hatására könnyen elmosódott, a szöveg pedig olvashatatlanná vált. Ezért inkább a jellegzetes lilaszínű könnyen felismerhető tinteret használták. Ezzel kapcsolatban Szoleczky Emese rámutatott: mindkét világháború idején erőteljesen működött a cenzúra. Ez a tény, illetve a

Hazámat szolgálom

Előjáró parancsnokai javaslatára, a logisztikai szakterületen huzamos időn át végzett áldozatos munkája elismeréséül a logisztikusok napja (december 1.) alkalmából a **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Bakos Imre őrnagynak, Gráfel János Andor őrnagynak; a **Szolgálati Érdemjel ezüst fokozatát** Veress Imre őrnagynak; a **Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát** Tamayo-Ábrahám Aranka őrnagynak, Baumgartner János főhadnagynak, Urbán Szabolcs zászlósna; a **Honvédelem-**

ért Ktitüntető Cím I. osztályát Németh Ernő Ede közalkalmazottnak; a **Honvédelemért Ktitüntető Cím III. osztályát** Damjanovics István előadónak; **emléktárgyat (HM-érmet)** Bellovics Pál Zoltán alezredesnek, Fejes Károly alezredesnek és Gavlik Péter alezredesnek;

előjáró parancsnokai javaslatára, a felderítő szakterületen huzamos időn át végzett áldozatos munkája elismeréséül, a felderítők napja (november 11.) alkalmából a **Szolgálati Érdemjel**

bronz fokozatát Virágh Béla Gergely századosnak, **emléktárgyat (HM-érmet)** Németh Viktor Zsolt őrnagynak; előjáró parancsnokai javaslatára, a pénzügyi szakterületen huzamos időn át végzett áldozatos munkája elismeréséül, valamint az önkéntes tartalékos rendszer pénzügyi előkészítésében és végrehajtásában nyújtott kiemelkedő munkájuk alapján, a katonai pénzügy napja (november 16.) alkalmából **emléktárgyat (fotómaratott pajzsot)** Baumann Zoltán főhadnagynak, Serb Józsefné törzsszázadosnak, valamint Tóth Ernő és Szentmiklósi Jánosné közalkalmazottnak adományozott a honvédelmi miniszter.

Katonasportolók legjobbjai

Kihirdették az idei, Magyar Honvédség-szintű sportbajnokságok csapatversenyein és egyéniben elért összesített eredményeket. A HVK Kiképzési Csoportfőnökség által nemrégiben szervezett eseményen dr. Orosz Zoltán altábornagy, a vezérkari főnök helyettese többek között a katonai sportversenyek közönségformáló, közösség-összetartó erejét hangsúlyozta. Szólt arról is, hogy ugyan a reflektorfényben a sikereket elérő sportolók áll, de eredményeik mögött ott vannak az edzők, a felkészítők és a segítők egyaránt.

A mezei futóbajnokságon Magyar Honvédség bajnoka címet szerzett:

Kenyő Ferenc őrmester (MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár, 3000 méter, férfi abszolút kategória), Honti Attila honvédtiszt-jelölt (MH Ludovika Zászlóalj, 6000 méter, férfi abszolút kategória), Farkas Erika hadnagy (MH 12. Arrabona Lévegédelmi Rakétaezred, 3000 méter, női abszolút kategória), Szarvas Ildikó hadnagy (MH Ludovika Zászlóalj, 6000 méter, női abszolút kategória), Avar András százados (MH 93. Petőfi Sándor Vegyivédelmi Zászlóalj, 3000 méter, 30 év feletti férfi kategória), Pásztor Attila törzsőrmester (MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár, 40 év feletti férfi kategória), Csontos Szilvia hadnagy (MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár, 30 év feletti férfi kategória), Török Krisztián szakaszvezető (MH 54. Veszprém Radarezred, 6000 méter, 30 év feletti férfi kategória), Szabó Krisztina százados (MH 86. Szolnok Helikopterbázis, 3000 méter, 35 év feletti női kategória), Angerman Tünde szakaszvezető (MH 54. Veszprém Radarezred, 6000 méter, 35 év feletti női kategória), Vass Tibor százados (MH 54. Veszprém Radarezred,

3000 méter, 40 év feletti férfi kategória), Jáger Péter zászlós (MH 43. Nagysándor József Híradó- és Vezetéstámogató Ezred, 6000 méter, 40 év feletti férfi kategória).

A lőbajnokságon Magyar Honvédség bajnoka címet szerzett:

Bagyura János zászlós (MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár, férfi gépkarabély kategória), Petróczki Magdolna szakaszvezető (MH 86. Szolnok Helikopterbázis, női gépkarabély kategória), Farkas Roland szakaszvezető (MH 59. Szentgyörgyi Deszó Repülőbázis, férfi pisztoly kategória), Bíró Krisztina törzsszázados (MH 86. Szolnok Helikopterbázis, női pisztoly kategória).

Katonai háromtusában a Magyar Honvédség bajnoka lett:

Avar András százados (MH 93. Petőfi Sándor Vegyivédelmi Zászlóalj, férfi abszolút kategória), Szilágyi Levente százados (MH 86. Szolnok Helikopterbázis, 30 év feletti férfi kategória), Pásztor Attila törzsőrmester (MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár, 40 év feletti férfi kategória), Csontos Szilvia hadnagy (MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár, 30 év feletti férfi kategória), Török Krisztián szakaszvezető (MH 54. Veszprém Radarezred, 6000 méter, 30 év feletti férfi kategória), Szabó Krisztina százados (MH 86. Szolnok Helikopterbázis, 3000 méter, 35 év feletti női kategória), Angerman Tünde szakaszvezető (MH 54. Veszprém Radarezred, 6000 méter, 35 év feletti női kategória), Vass Tibor százados (MH 54. Veszprém Radarezred,

Az MH járőr-bajnokságon I. helyezést ért el az MH 86. Szolnok Helikopterbázis csapata:

Kisnémet László őrnagy, Barnáné Gunther Annamária főhadnagy, Efft Máté Pál hadnagy, Szekrényes Máté hadnagy, Virágh Zoltán főtörzsőrmester, Barna Gábor főtörzsőrmester, Pető Krisztián törzsőrmester, Óvári Lívია őrmester, Lévai Gabriella őrvetető.

2012-ben a legeredményesebb katonasportoló Avar András százados, az MH 93. Petőfi Sándor Vegyivédelmi Zászlóalj versenyzője lett.

Az MH 86. Szolnok Helikopterbázis **első helyezést ért el a Magyar Honvédség 2012. évi katonai sportbajnokságainak éves összesített pontversenyében (740 pont), és ezzel elnyerte a Honvéd Vezérkar főnöke által alapított vándorserleget.** (Felvételünkön Lamos Imre dandártábornok, a helikopterbázis parancsnoka emeli a magasba az elnyert serleget.)

Fotó: Dévényi Veronika

HOKOSZ-FÓRUM

A Honvédségi Nyugdíjasklubok Országos Szövetségének hagyományos, év végi rendezvényén részt vett Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára, aki beszédében szöveg a hivatásos és szerződéses katonák jogállásáról szóló törvény módosításának céljairól, a közszférát érintő jogszabályok összhangjának, valamint a nemzeti közszolgálati életpályák átjárhatóságának jelentőségéről. Hangot adott annak is, hogy a tárca vezetése fontosnak tarja a közel 35 ezer érdekvédelmi gondoskodási körbe tartozó nyugállományú katona, szolgáló járandóságban részesülő személy, katonazsely, katonáérva, volt hadköteles és hozzátartozója, valamint adatkezelési szerződést kötött közalkalmazott ügyének képviseletét.

(Hokosz-információ)

KATONANEMZEDÉKEK TALÁLKOZÓJA

A Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége nemrégiben rendezte meg a 21. katonanemzedékek találkozóját. A rendezvényen megjelent dr. Orosz Zoltán

altábornagy, a vezérkari főnök helyettese is, aki az önkéntes tartalékos rendszerről adott tájékoztatást. Elmondta, hogy a tervek szerint 2014-ig újabb négyezer tartalékosban bővül a rendszer, és éppen ezért meg kell szüntetni azon polgártársainkat is, akik még nem találkoztak a katonai szolgálattal. Ebben pedig a szövetségnek fontos szerep juthat, a tárca számít is a szervezet aktív közreműködésére.

A találkozót résztvevői ezúttal a megkoszorúzták a szövetség által, az üdülő területén felállított „obstitok kopfaját”.

K. G., www.beosz.hu ;
fotó: Kacsó Lajos

KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS

A „HONVÉD” Nyugdíjpénztár visszatér az eredeti, egyágazatos, önkéntes pénztári modellhez – mondta Fodor Lajos IT-elnök a közelmúltban megtartott küldöttközgyűlésen. A küldöttek többek között elfogadták a magánpénztári ág végelszámolását, a további működő önkéntes nyugdíjpénztár alapzábaírást és 2013. évi pénzügyi tervét. Póda Jenő, a nyugdíjpénztár ügyvezető igazgatója egyebek mellett azt hangsúlyozta, hogy egyágazatos pénztárként is eredményes gazdálkodásra törekednek, s a névmódosítással járó arculatváltás jegyében az egyenruhások pénztárából az állam embereinek pénztárává kívánják átalakulni. Ennek megfelelően lett a pénztár új neve: „Honvéd” Közzolgálati Önkéntes Nyugdíjpénztár.

Kép és szöveg: Tamás Tibor

IN MEMORIAM

2012. október. 15. és november 16. között elhunytak:

Tóth Lajos ny. vezérőrnagy (89), Fekete István ny. mk. ezredes (51), a Magyar Honvédség halottja, dr. Kemény Márta orvos ezredes (61), a Magyar Honvédség halottja, dr. Szigeti Lajos ny. ezredes (68), Novák Zoltán ny. ezredes (82), dr. Bilek János ny. ezredes (86), Erdős István ny. ezredes (84), Babus János ny. alezredes (86), Frolóy Imre ny. alezredes (69), Hajós Zoltán ny. alezredes (80), Kiss József ny. alezredes (81), Tisza Csaba ny. alezredes (61), Tóth Illés ny. alezredes (87), Róka Gyula ny. alezredes (80), Zolnai Károly ny. alezredes (83), Pétervári Ferenc ny. alezredes (92), Báthori Béla ny. alezredes (73), Gálos Károly ny. alezredes (60), Orosz István ny. alezredes (86), Steigler Ervin ny. alezredes (85), Bíró József ny. alezredes (81), dr. Abonyi Sándor ny. alezredes (89), Grabicza József ny. mk. alezredes (82), Kiss Sándor ny. alezredes (82), Koloszar Ernő ny. alezredes (84), Mágóri Sándor ny. alezredes (65), Tóth Zsigmond ny. alezredes (82), Wiszt Gyula ny. alezredes (83), Kaiser Márton ny. őrnagy (84), Csendes Lajos ny. őrnagy (84), Czied Barnabás ny. őrnagy (79), Kéves Ferenc ny. őrnagy (82), Kiss Oszkár ny. őrnagy (81), Géczli Imre ny. őrnagy (81), Sikk Tibor ny. őrnagy (81), Varga Béla ny. őrnagy (83), Eördögh Kálmán Béla ny. őrnagy (83), Hári János ny. őrnagy (81), Kolláth Sándor ny. őrnagy (73), Andó József ny. őrnagy (67), Hazafi László ny. őrnagy (71), Leviczky Tibor ny. őrnagy (60), Prekly János ny. őrnagy (71), Tóth István ny. őrnagy (89), Kóvári Rezső ny. százados (67), Nagy Imre ny. százados (77), Petrik László ny. százados (50), Sólomy Jenő ny. százados (67), Hoschek Jenő Károlyné ny. törzsszázados (55), Katona Sándor ny. törzsszázados (74), Kustán Gyula ny. törzsszázados (79), Szentpéteri László ny. törzsszázados (82), Banka József ny. törzsszázados (75), Daru Ernő Sándor ny. törzsszázados (67), Fehér Béla Róbert ny. törzsszázados (77), Ladányi János ny. törzsszázados (70), Szabó László ny. törzsszázados (69), Werner Rudolf ny. törzsszázados (82), Kolláth Éva ny. zászlós (55), Balázs Gyula ny. zászlós (62), Jancsek Ferenc István ny. zászlós (77), Pfiszter István ny. főtörzsőrmester (57), Sándor József ny. főtörzsőrmester (83), Englert Istvánné ny. törzsőrmester (79), Havasi György ny. közalkalmazott (69), Juhász Halbach Ilona ny. közalkalmazott (68), Kompaktor Sándorné ny. közalkalmazott (86), Bense Jánosné ny. közalkalmazott (81), Csanádi László ny. közalkalmazott (81), Koloszar Ernőné ny. közalkalmazott (79), Kontra József István ny. közalkalmazott (72), Koós Tiborné ny. közalkalmazott (66), Pánczél Ottó Józsefné ny. közalkalmazott (80), Túri Lászlóné ny. közalkalmazott (60).

EMLEKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK.

Kormány.hu

Párbeszéd

Hádisír

Katonasuli

Honvédkórház

AZ ÉV HONLAPJA

2012

Megújult honlapunk!

HONVEDELEM.HU

